

JONIŠKIO ISTORIJOS IR KULTŪROS MUZIEJUS
ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS

ŽAGARĖS (RAKTUVĖS) PILIAKALNIO I PAPĖDĖS
GYVENVIETĖS (6614) ARCHEOLOGINIŲ
TYRINĖJIMŲ 2011 M.
ATASKAITA

Ataskaitos autorius:

Ernestas VASILIAUSKAS

Filosofo paveldo centro Paveldosaugos bibliotekos Dokumentų fondai
Fondo Nr. <u>39</u>
Apyrašo Nr. <u>1</u>
Apsk. Vien. Nr. <u>2348</u>

Joniškis, 2011

TURINYS

Įvadas	3
Archeologiniai tyrimai	5
Plotas Nr. 1 (5).....	5
Plotas Nr. 2 (6).....	6
Plotas Nr. 3 (7).....	6
Plotas Nr. 4 (8).....	7
Plotas Nr. 5 (9).....	8
Plotas Nr. 6 (10).....	8
Plotas Nr. 7 (11).....	9
Plotas Nr. 8 (12).....	9
Archeologiniai žvalgymai	9
Tranšėja Nr. 1	10
Tranšėja Nr. 2	10
Tranšėja Nr. 3	10
Tranšėja Nr. 4	10
Tranšėja Nr. 5	10
Išvados.....	12
Radinių sąrašas	13
Radinių statistinės lentelės	14
Planų ir brėžinių sąrašas.....	15
Tyrinėtų plotų situacijos planai	16
Tyrinėtų plotų brėžiniai.....	18
Sutartiniai ženklai	18
Plotas Nr. 1(5), ŠR sienelė	19
Plotas Nr. 2(6), ŠR sienelė	19
Plotas Nr. 3(7), ŠR sienelė	20
Plotas Nr. 4(8), PV sienelė	20
Plotas Nr. 5(9), PV sienelė	21
Plotas Nr. 6(10), PV sienelė	21
Plotas Nr. 7(11), ŠV sienelė	22
Plotas Nr. 8(12), ŠR sienelė	22
Plotas Nr. 7(11), laūžavietė	23
Fotonuotraukų sąrašas:.....	24
Foto 1. Teritorija iš R. Atidengiami plotai Nr. 2, 3	25
Foto 2. Teritorija iš ŠR. Atidengti plotai Nr. 3, 4, 7.....	25
Foto 3. Plotas Nr. 1	25
Foto 4. Plotas Nr. 2	26
Foto 5. Plotas Nr. 3	26
Foto 6. Plotas Nr. 3, kv 1–3.....	26
Foto 7. Plotas Nr. 3, kv 9–10/A, perkasimas.....	27
Foto 8. Plotas Nr. 3, kv 10,5–13/B, perkasimas	27
Foto 9. Plotas Nr. 3, 17–20/B, perkasimas.....	27
Foto 10. Plotas Nr. 4	28
Foto 11. Plotas Nr. 4, ŠR sienelė, perkasimas, kv 3–4	28
Foto 12. Plotas Nr. 4, 3–4/A.....	28
Foto 13. Plotas Nr. 4, perkasimas, kv 9–10/A.....	29
Foto 14. Plotas Nr. 5	29
Foto 15. Plotas Nr. 6	30
Foto 16. Plotas Nr. 7	30
Foto 17. Plotas Nr. 7	30
Foto 18. Plotas Nr. 7, kv 2–3/B–C, laūžavietė	31

Foto 19. Plotas Nr. 7, kv 2–3/B–C, laužavietė	31
Foto 20. Plotas Nr. 8	31
Foto 21. Tranšėja Nr. 1	32
Foto 22. Tranšėja Nr. 2	32
Foto 23. Tranšėja Nr. 3	32
Foto 24. Tranšėja Nr. 4	33
Foto 25. Tranšėja Nr. 5	33
Foto 26. Kapinių V kampas, ploto Nr. 5 ir tranšėjos Nr. 2 vieta.....	33
Foto 27. Kapinių P dalis, ploto Nr. 4, šiukšlyno vieta.....	34
Foto 28. Kapinių PV dalis	34
Foto 29. Kapinių PR dalis	34
Foto 30. Kapinių P dalis, plotų Nr. 3, 4, šiukšlyno vieta	35
Foto 31. Kapinių P dalis, plotų Nr. 3, 4, šiukšlyno vieta	35
Foto 32. Kapinių R dalis, plotų Nr. 2, 3.....	35
Foto 33. Kapinių V dalis, plotų Nr. 6, 7 vieta	36
Foto 34. Žalvarinis žiedas, dirbinio fragmentas, apkalas. R. s. Nr. 4, 7, 11	36
Foto 35. Žalvarinė plokštelė. R. s. Nr. 10	36
Priedai	37
Archeologinių tyrinėjimų programos.....	37
Leidimas	39
Radinių perdavimo–priėmimo aktas muziejui.....	40

Ivadas

Žagarės I (Raktuvės) (6614) piliakalnis su gyvenvieta yra dešiniajame Švėtės krante. Piliakalnis įrengtas atskiroje kalvoje, šlaitai siekia 6–7 m aukščio, aikštelė keturkampė, pailga, yra 70 m ilgio ir iki 30 m pločio orientuota ŠR–PV kryptimi. Aikštelės ŠR pakraštyje atrodo būta pylimo. PV šlaito papėdėje pastebimos griovio liekanos. Piliakalnis labai apardytas nuo XVIII–XX a. laidojant mirusiuosius, aikštelės centre 1801 m. pastačius koplyčią. Nesuardytas išliko tik siaurinis piliakalnio šlaitas.

Piliakalnio P, V ir Š papėdėse, 5 ha plote, yra papėdės gyvenvietė. Piliakalnį su papėdės gyvenvieta juosia iš ŠV platus Švėtės slėnis, iš P-PV pelkėta lyguma.¹

Šis piliakalnis siejamas su 1272–1289 m. Livonijos Eiliuotoje kronikoje minima žiemgalų Raktės (*Ratten, Racken, Racketen, Rakel*) pilimi.

Vėliau, 1426 m. nustatinėjant sieną tarp Livonijos ir LDK yra minimas Raktės kalnas (*Ratowscher Bergh*).²

Raktuvės vardas rašytiniuose šaltiniuose po ilgesnės pertraukos aptinkamas nuo XVIII a. pradžios. Tai 1711 m. rugpjūčio 19 d. vizitacijos aktas, kur paminėta Raktuvės koplyčia (*capella Raktugiensi, kaplica Raktowska*). Vėlesniame 1800 m. akte minima, kad statoma nauja medinė koplyčia bei aprašoma aplinka. 1821 m. ir 1828 m. vizitacijų aktuose minima, kad koplyčia baigta statyti 1801 m., aplink įrengtas kapines pastatyta mūrinė tvora, patį kalną iš dviejų pusių supa grioviai.

Piliakalnis jau XIX a. antrojoje pusėje susilaukė tyrinėtojų (J. Dioringas³, F. Wachtsmuth⁴, A. Bylenšteinas⁵) dėmesio⁶.

Šis piliakalnis kartu su kitais Lietuvos Žiemgalos piliakalniais žvalgytas 1942 m. latvių archeologų grupės (vad. P. Stepinis), buvo padarytas piliakalnio planas (braižė Fr. Vyksna).⁷

¹ Lietuvos TSR archeologijos atlasas, Vilnius, 1975, t. II, p. 186; Lietuvos piliakalnių atlasas, sud. Zabiela G., Baubonis Z., Vilnius, 2005, t. I, p. 210–211.

² Liv, est- und kurländisches Urkundenbuch. Hrsg. von F. G. Bunge u. a. Riga, 1881, Bd. VII, Nr. 472, 473.

³ Döring J., *Die Semgallen Burgen Ratten und Racketen*, Sitzungsberichte der kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst aus dem Jahre 1878, Mitau, 1879, p. 43; Idem, *Nebst kurzen Notiz über Ratten und Terweten*, Sitzungsberichte der kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst aus dem Jahre 1882, Mitau, 1883, p. 39.

⁴ Wachtsmuth F., *Die semgallische Burg Racketen (Racken, Rahel, Ratten)*, Sitzungsberichte der kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst aus dem Jahre 1877, Mitau, 1878, p. 53–54.

⁵ Bielenstein A., *Eine Expedition nach Rakten und Sagare*, Rigascher Zeitung, 1884-07-07(19), Nr. 155, p. 1; Idem, *Über Expedition nach Rakten und Sagare und über Burgberge an der Düna zwischen Stockmanshof und Freidrichstadt*, Magazin lettischen literarischen Gesellschaft, Mitau, 1885, t. 17, d. 2, p. 291; Idem, *Die Grenzen des lettischen Volkstames und der lettischen Sprache in der Gegenwart und im 13. Jahrhundert*, St. Petersburg, 1892; Bylenšteinas A., *Ekspedicija į Raktę ir Žagarę*, Žemėgala, 2008 Nr. 2(6) – 2009 Nr. 2(8), p. 80–81.

⁶ Vasiliauskas E., *Kuršo provincijos muziejus ir Šiaurės Vidurio Lietuva*, Žiemgala, 2010, Nr. 1, p. 8; Idem, *A. Bylenšteinas ir Jonišio kraštas*, Žemėgala, 2008 Nr. 2(6) – 2009 Nr. 2(8), p. 78–79.

XX a. septintajame dešimtmetyje piliakalnį žvalgė Žeimelio kraštotyrininkas J. Šliavas. Jis surinko keletą radinių.⁸

1968 m. piliakalnį žvalgė LII (vad. A. Tautavičius)⁹, o 1973 m. dešimtmetyje – MMT¹⁰.

1996–1997 m. piliakalnio papėdės gyvenvietėje archeologinius žvalgymus ir žvalgomuosius tyrinėjimus atliko LII (vad. R. Jarockis). Iširtas 32 m² plotas¹¹ (p. 15–16).

1999 m. VU AK (vad. E. Vasiliauskas) Žagarės (Raktuvės) piliakalnyje ir papėdės gyvenvietėje atliko archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus. Jų metu iširtas 44,9 m² plotas¹².

2006 m. archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus piliakalnio papėdės gyvenvietėje, greta kapinių PV tvoros, už keliuko (iširtas 34 m² plotas), atliko B. Dakanis¹³. Tyrinėta vieta patenka į numatomą praplėsti kapinių teritoriją.

Detali objekto tyrinėjimų istorija, radinių analizė yra pateikta šios ataskaitos autoriaus atskirame straipsnyje¹⁴.

Joniškio r. savivaldybė 1,8 ha plote į PV nuo veikiančių kapinių ketina praplėsti Žagarės Raktuvės kapines. Prieš atliekant kapinių praplėtimo darbus 2011 m. liepos mėn. 4–20 d. ŠU, JIKM (vad. E. Vasiliauskas, KPD 2011-06-22 leidimas Nr. 141) atliko archeologinius tyrinėjimus, kurių tikslas nustatyti ar šioje vietoje nėra archeologiškai vertingų objektų, sluoksnių ir radinių. Juose dalyvavo (atliko archeologinę praktiką) ŠU istorijos specialybės III kurso studentai. Tyrimų metų iškastos 8 perkasos, iširtas bendras 280,9 m² plotas, kasamų drenažo griovių vietose žvalgytas bendras 553,75 m² plotas, o visoje teritorijoje žvalgytas 1,8 ha plotas (p. 16–17).

Fotofiksaciją atliko, radinius fotografavo šios ataskaitos autorius, brėžinius braižė šios ataskaitos autorius (perbraižė V. Bičkus). Radiniai saugoti perduoti JIKM.

Ataskaita išspausdinta 3 egzemplioriais – LII, KPD, JIKM.

⁷ Stepiņš P., *Lietuvos Žiemgalos piliakalniai*, LA, Vilnius, t. 24, 2003, p. 229–231.

⁸ Šliavas J., *Mūšos senovė*, VUB RS F152-7, Žeimelis, 1975, p. 90–91; Šliavas J., *Žiemgalių pėdsakais*, Vilnius, 1996, p. 65.

⁹ Tautavičius A., *1968 m. žvalgomosios archeologinės ekspedicijos ataskaita (Joniškio, Kauno, Kėdainių, Pakruojo, Panevėžio, Pasvalio, Radviliškio, Šiaulių raj.)*, LII RF 1 Nr. 258.

¹⁰ Černiauskas M., *Mokslinės metodinės kultūros paminklų apsaugos tarybos koordinacinės grupės ekspedicijos po Joniškio rajoną ataskaita /1973/*, LII RF Nr. 411, p. 11.

¹¹ Jarockis R., *Raktuvės piliakalnio Žagarėje papėdės gyvenvietės 1996–1997 metų tyrinėjimai*, ATL 1996 ir 1997 metais, Vilnius, 1998, p. 72–74; Idem, *Žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai Želgaičio kalno piliakalnyje ir gyvenvietėje, Raktuvės piliakalnio papėdėje, Žagarėje Joniškio r., Eketės piliakalnio gyvenvietėje, Klaipėdos r., ir Apuolės piliakalnio gyvenvietėje, Skuodo r., 1996 metais*, LII R F 1, b. Nr. 2664, Vilnius, 1998, p. 9–12, 33.

¹² Vasiliauskas E., *Archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai Raktuvės piliakalnyje Žagarėje (Joniškio r.)*, ATL 1998 ir 1999 metais, Vilnius, 2000, p. 134–138.

¹³ *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2006 metais*, Vilnius, 2007, p. 552; Dakanis B., *Žagarės piliakalnio, vad. Raktuvės kalnu, gyvenvietės teritorijos (A596KP) numatomos kapinių išplėtimui, archeologinių tyrinėjimų 2006 m. ataskaita*, Vilnius, 2007, LII R F 1, b. Nr. 4771.

¹⁴ Vasiliauskas E., *Raktuvės piliakalnis, Žiemgala*. 2002, Nr. 1, p. 3–9.

Archeologiniai tyrimai

Tyrinėjami plotai yra į PV nuo veikiančių kapinių ir piliakalnio bei jo papėdės gyvenvietės. Būsimų kapinių ŠV pakraščiu eina krūmais apžėlęs drenažo griovys, R-ŠR pakraščiu – žvyruotas keliukas. Paviršius nelygus – leidžiasi iš ŠV į PR (H_{abs} 68,27–66,57 m), žemiausia vieta yra būsimų kapinių PR dalyje (H_{abs} 66,72–66,57 m). Centrinėje dalyje dirvožemio sluoksnis labai plonas, vietomis atsidengia įžemis – žvyras. Pasak gyventojų (tai patvirtino ir vykdyti tyrinėjimai bei vaizdas ortofoto nuotraukoje) vieta yra buvusi ariama, joje vėliau įrengtas karjeras (kasamas žvyras ir smėlis), o duobės vėliau užpiltos šiukšlėmis (p. 16–17).

Pradžioje suplanuota ištirti 250–300 m² plotą, o vėliau aptikus archeologiškai vertingų kultūrinių sluoksnių ir objektų (arba žvalgant kasamus griovius ar stumdama žemės paviršių) papildomai ištirti dar 300 m² plotą – aptiktų vertybių teritorijoms patikslinti arba jas pilnai ištirti.

2011 m. liepos 4–20 d. atlikti archeologiniai tyrinėjimai. Ištirtas bendras 280,9 m² plotas (1,5% viso ploto). 8 perkasos (2x5, 2x10, 2x15, 2x20, 2x30 m dydžio) išdėstytos simetriškai po visą plotą, „pririštos“ prie kapinių ribų ir aukščiau minimo griovio.

Perkasų numeracija pradedama nuo Nr. 1 (skliaustuose tęstinė Nr. 4–11 – nuo 1997 ir 2006 m.), orientuojamos pagal kapinių ribas, radinių numeracija skliaustuose – tęstinė nuo 1999 m.

2011 m. tyrinėto objekto vietoje 1996 m. buvo padaryti gręžiniai bei 2006 m. vykdyti archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai – kultūrinio sluoksnio neaptikta. Pateikiame jų rezultatus:

Tarp plotų Nr. 2(6), 7(11), gręžinyje Nr. 9, nustatytas velėnos sluoksnis siekia 25 cm, po ja prasideda įžemis – smėlis.

Tarp 2006 m. tirtų plotų Nr. 2–3 ir 2011 m. tranšėjos Nr. 3, gręžinyje Nr. 8, nustatytas velėnos sluoksnis siekia 30 cm, po ja prasideda įžemis – smėlis.

Į Š nuo V kapinių kampo, gręžinyje Nr. 7, nustatytas velėnos sluoksnis siekia 25 cm, po ja prasideda įžemis – smėlis.

2006 m. tranšėjos Nr. 1 vietoje ištirtas 34 m² plotas (P Nr. 2–3), archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio neaptikta.

Plotas Nr. 1 (5)

2x20 m dydžio, ištirtas bendras 40 m² plotas, orientuotas PR–ŠV (140°–320°) kryptimi, sunumeruota skaičiais 1–20 iš PR į ŠV. Išmatuotas 33,4 m į PR nuo griovio, 51,5 m į PV nuo kapinių tvoros, 20 m į PV nuo 2006 m. tirtų plotų Nr. 2–4. Koordinatės:

ŠV kraštinės – N 56°21.351' / E 23°14.278', PR – N 56°21.343' / E 23°14.287'. Paviršius leidžiasi ŠV kryptimi, nuolydis – 61 cm.

ŠR sienelė:

1. iki 23–34–58 cm gylio buvo velėninis sluoksnis, kurį sudarė juoda žemė. Paviršiaus H_{abs} 67,89–67,28 m. Jame rasta XX a. antrosios pusės šiukšlių – geležinių fabrikinių vinių, stiklo butelių, langų šukių, banguotų čerpių, politeleno plėvelės, fajanso keramikos, šiferio lakštų, raudonų plytų fragmentų, dolomito nuolaužų. Kv 1–4 aptikta pavienių gyvūnų kaulų, dantų, raudonų plytų fragmentų, fajanso keramikos, šiferio lakštų fragmentų, geležinių dirbinių, varžtų, sudegusios akmens anglies. Kv 1–7, 36 cm gylyje, virš įžemio, buvo pavienių degėsių, keletas gyvūnų kaulų;

2. 23–34–58 cm gylyje atsidengė įžemis – geltonas smėlis, žvyras (kv 7,5–15,5) (p. 19, 25, foto 3).

Plotas Nr. 2 (6)

2x20 m dydžio, ištirtas bendras 40 m² plotas, orientuotas PR–ŠV (150°–330°) kryptimi, sunumeruota skaičiais 1–20 iš ŠV į PR. Išmatuotas 41,5 m į PR (150°) nuo kapinių P kampo, 15 m į PV (230°) nuo keliuko. Koordinatės: ŠV kraštinės – N 56°21.323' / E 23°14.340', PR – N 56°21.331' / E 23°14.331'. Paviršius leidžiasi nuo kv 7 PR ir ŠV kryptimis, nuolydis – 20–42 cm.

ŠR sienelė:

1. iki 18–28–38 cm gylio buvo velėninis sluoksnis, kurį sudarė juoda žemė maišyta su smėliu, žvyru, pavieniai akmenys. Paviršiaus H_{abs} 68,27–67,85 m. Jame rasta XX a. antrosios pusės šiukšlių – geležinių fabrikinių vinių, stiklo butelių šukių, TSRS 1945 m. 15 kapeikų nominalo moneta (R. s. Nr. 2):

2. 18–28–38 cm gylyje atsidengė įžemis – geltonas smėlis (kv 1–11), žvyras (kv 12–20) (p. 19, 26, foto 4).

Plotas Nr. 3 (7)

2x20 m dydžio, ištirtas bendras 40 m² plotas, orientuotas PR–ŠV (150°–330°) kryptimi, sunumeruota skaičiais 1–20 iš ŠV į PR. Išmatuotas 24,5 m į PV (230°) nuo ploto Nr. 2(6). Ploto Nr. 3 kv 20–15 „persidengia“ su ploto Nr. 2(6) kv 1–6. Koordinatės: ŠV kraštinės – N 56°21.328' / E 23°14.305', PR – N 56°21.319' / E 23°14.313'. Paviršius leidžiasi PR kryptimi, nuolydis – 26 cm.

ŠR sienelė:

1. iki 24–38 cm gylio buvo velėninis sluoksnis, kurį sudarė juoda žemė maišyta su smėliu, žvyru. Pavienių akmenų (skersmuo – 16x18, 21x14, 19x22, 39x14, 20x13, 13x10,

15x14, 13x10, 27x21 cm) gausiau atidengta kv 1–5, rečiau – kv 6–8. Kv 1–5 buvo pavienių degėsių (p. 26, foto 6). Kv 3-A, virš akmenų rastas LDK Jono Kazimiero Vazos varinis šilingas (R. s. Nr. 1). Paviršiaus H_{abs} 68,06–67,70 m.

Kv 1–2/A–B iki 24 cm paviršius buvęs užpiltas šiukšlėmis.

Tyrinėtame plote atidengti perkasimai (suformuoti kasant smėlį ir žvyra).

Kv 9–10/A atidengtas perkasimas. Jo turinį sudarė pilka žemė, maišyta su žvyru ir smėliu, 1–3 m, plotis – 0,9 m, gylis – 0,66–1 m (p. 27, foto 7).

Kv 10,5–13/B atidengtas antrasis perkasimas. Jo turinį sudarė pilka žemė, maišyta su žvyru ir smėliu, gylis – 0,66 m (p. 27, foto 8).

Kv 17–20/A–B atidengtas trečiasis perkasimas, užpildytas šiukšlėmis. Jo 1 – 2,5 m, plotis – 1 m, gylis – 0,58–1 m (p. 27, foto 9).

2. 24–38 cm gylyje atsidengė įžemis – žvyras (kv 9–20), kv 1–8 – smėlis su akmenimis (p. 20, 26–27, foto 5–9).

Plotas Nr. 4 (8)

2x30 m dydžio, iširtas bendras 60 m² plotas, orientuotas PR–ŠV (150°–330°) kryptimi, sunumeruota skaičiais 1–20 iš ŠV į PR. Išmatuotas 29,5 m į PV (220°) nuo ploto Nr. 3(7), kv 6. Plotų Nr. 3(7) ir 4(8) ŠV kraštinės lygiagrečios. Koordinatės: ŠV kraštinės – N 56°21.316' / E 23°14.282', PR – N 56°21.304' / E 23°14.299'. Paviršius leidžiasi PR kryptimi, nuolydis – 17 cm.

PV sienelė:

1. iki 11–40 cm gylio buvo velėninis sluoksnis, kurį sudarė juoda žemė maišyta su smėliu. Paviršiaus H_{abs} 67,48–67,31 m.

2. kv 1–10/A–B, 40–50 cm gylyje atsidengė 40–50 cm storio smėlio sluoksnis maišytas su pilka žeme. Kv 1–3, 68–83 cm gylyje, atidengti padriki akmenys (dydžiai – 21x20, 32x19, 14x14, 15x11, 21x15, 26x13 cm) (p. 28, foto 10). Kv 6-A, 40 cm gylyje (H_{abs} 76,01 m) rastas XIII a. datuojamo deformuoto žalvarinio žiedo praplatinta priekine dalimi, užkeistais galais dalis (R. s. Nr. 4), varinė gilzė, gyvūno kaulas, kv 3 – Latvijos Respublikos 1924 m. 1 santimas (R. s. Nr. 3), kv 4-1 – gyvūno dantis.

Kv 3–4/A, 85–93 cm gylyje, atsidengė akmenys (dydžiai – 27x18, 16x19, 21x19, 10x13), kurių padėtis atrodė lyg ovalo formos stulpavietė (išorėje Ø – 70x50cm, viduje Ø – 20x40 cm). Įžemis (geltonas smėlis) pasiektas 83–100 cm gylyje (p. 28, foto 12).

Kv 1–8/A atidengtas supiltinis 36–43 cm storio šiukšlių sluoksnis.

Tyrinėtame plote atidengti perkasimai (suformuoti kasant smėlį ir žvyra).

Kv 1–6/A–B atidengtas perkasimas. Jo turinį sudarė pilka žemė, maišyta su žvyru ir smėliu, 1–3 m, plotis – 0,9 m, gylis – 0,67–1 m (p. 28, foto 10–11).

Kv 9–10/A atidengtas antrasis perkasimas išryškėjo 47 cm gylyje. Jo \emptyset – 100x120 cm, orientuotas 50°–230° kryptimi, turinį sudarė pilka žemė, maišyta su žvyru ir smėliu, gylis – 1,1 m (p. 29, foto 13).

3. 11–40 cm gylyje atsidengė įžemis – žvyras (kv 18–30), kv 1–17 – smėlis (p. 20, 28–29, foto 10–13).

Plotas Nr. 5 (9)

2x10 m dydžio, ištirtas bendras 20 m² plotas, orientuotas PR–ŠV (150°–330°) kryptimi, sunumeruota skaičiais 1–00 iš PR į ŠV. Išmatuotas 39,5 m į ŠV (320°) nuo ploto Nr. 4(8) ŠV kraštinės, 33,5 m į PV (220°) nuo ploto Nr. 1(5). Koordinatės: ŠV kraštinės – N 56°21.338' / E 23°14.253', PR – N 56°21.334' / E 23°14.258'. Paviršius leidžiasi ŠV kryptimi, nuolydis – 49 cm.

PV sienelė:

1. iki 20–76 cm gylio buvo velėninis sluoksnis, kurį sudarė juoda žemė maišyta su smėliu, žvyru. Paviršiaus H_{abs} 68,22–67,73 m. Kv 1–5, po plonu 10–15 cm storio velėnos sluoksniu, atsidengė 35–76 cm storio supiltinis šiukšlių sluoksnis maišytas su žvyru;

2. 20–76 cm gylyje atidengtas pilkos žemės maišytos su smėliu, pavieniais angliukais sluoksnis;

3. 76–108 cm gylyje atsidengė įžemis – geltonas smėlis (p. 21, 29, foto 14).

Plotas Nr. 6 (10)

2x10 m dydžio, ištirtas bendras 20 m² plotas, orientuotas PR–ŠV (150°–330°) kryptimi, sunumeruota skaičiais 1–5 iš ŠV į PR. Išmatuotas 23,5 m į PV (250°) nuo kapinių tvoros PV linijos, 19,5 m į ŠR (40°) nuo ploto Nr. 1(5), 44 m į ŠV (320°) nuo ploto Nr. 2(6). Koordinatės: ŠV kraštinės – N 56°21.356' / E 23°14.297', PR – N 56°21.350' / E 23°14.306'. Paviršius leidžiasi nuo kv 7 PR ir ŠV kryptimis, nuolydis – 31 cm.

PV sienelė:

1. iki 32–48 cm gylio buvo velėninis sluoksnis, kurį sudarė juoda žemė. Jame, kv 1/A ir 6/A rastas gyvūno kaulas ir dantis, varinė gilzė. Paviršiaus H_{abs} 67,71–67,42 m;

3. 32–48 cm gylyje atsidengė įžemis – geltonas smėlis (kv 3–10), žvyras, priesmėlis (kv 1–2/3) (p. 21, 30, foto 15).

Plotas Nr. 7 (11)

2x15 m dydžio, orientuotas PV–ŠR (230°–50°) kryptimi, sunumeruota skaičiais 1–15 iš ŠR į PV. Aptikus laužavietę kv 1.5–3/B–C padaryta 0.6 m pločio išpjova (0,9 m²), ištirtas bendras 30,9 m² plotas. Ploto ŠR galas išmatuotas 16,2 m į PR (150°) nuo ploto Nr. 6(10) PR galo. Koordinatės: PV kraštinės – N 56°21.339' / E 23°14.302', ŠR – N 56°21.343' / E 23°14.314'. Paviršius leidžiasi PV kryptimi, nuolydis – 9 cm.

PV sienelė:

1. iki 27–30 cm gylio buvo velėninis sluoksnis, kurį sudarė juoda žemė, supiltinės šiukšlės. Paviršiaus H_{abs} 67,66–67,75 m.

Kv 2–3/B–C atidengta laužavietės duobė. Jos turinį sudarė smėlis, pelenai, negausūs degėšiai, storis – 42 cm. Duobės l – 1,1 m Š–P kryptimi, plotis – 35–60 cm, gylis nuo velėnos paviršiaus – 0,93 m. Duobė siaurėjo ir seklėjo P gale, platėjo ir buvo giliausia Š gale – čia konstatuota ir daugiausia degėsių (p. 30–31, foto 16–19).

2. 27–30–93 cm gylyje atsidengė įžemis – geltonas smėlis (p. 22, 30–31, foto 16–19).

Plotas Nr. 8 (12)

2x15 m dydžio, ištirtas bendras 30 m² plotas, orientuotas PR–ŠV (150°–330°) kryptimi, sunumeruota skaičiais 1–15 iš ŠV į PR. Išmatuotas lygiagrečiai plotui Nr. 1, 1 m į PV nuo plane numatyto drenažo griovio Nr. 5, 9 m į ŠV nuo P Nr. 1(5), 1 m į PR nuo P Nr. 1(5) ŠV kraštinės. Koordinatės: ŠV kraštinės – N 56°21.353' / E 23°14.260', PR – N 56°21.348' / E 23°14.268'. Paviršius leidžiasi PR kryptimi, nuolydis 20–42 cm.

ŠR sienelė:

1. iki 30–52 cm gylio buvo velėninis sluoksnis, kurį sudarė juoda žemė. Jame rasta keletas XVIII–XIX a. žiestos oksidacinės glazūruotos ir neglazūruotos keramikos šukių, geležinio langų vyro dalis, vario lydinio kryželis (R. s. Nr. 5). Paviršiaus H_{abs} 67,09–67,26 m;

4. 30–52 cm gylyje atsidengė įžemis – geltonas smėlis (p. 22, 31, foto 20).

Archeologiniai žvalgymai

Atlikus tyrimus ir neaptikus archeologiškai vertingų kultūrinių sluoksnių bei objektų nuspręsta papildomai atlikti žvalgymus – stebėti kasami drenažo grioviai (plotis iki 1,5 m, gylis iki 2 m, žvalgytas bendras 543,75 m² plotas (3% viso ploto), išlyginamas stumdomas žemės paviršius (p. 33–36, foto 26–33). Griovyje Nr. 5 aptikus neaiškios paskirties žalvarinio dirbinio fragmentą (R. s. Nr. 7) lygiagrečiai radiniui papildomai buvo ištirtas plotas Nr. 8(12) (p. 16–17).

Griovių (tranšėjų) numeracija pradeda nuo Nr. 1.

Tranšėja Nr. 1

1,5x15,5 m dydžio, žvalgytas bendras 116,25 m² plotas, orientuotas PR–ŠV kryptimi, eina palei būsimų kapinių ŠR ribą.

Velėna iki 20–45 cm storio, Š griovio dalyje aptikta TSRS 1981 m. 1 kapeika (R. s. Nr. 6), kitų radinių nerasta.

Įžemis – žvyras, smėlis pasiektas 20–45 cm gylyje (p. 32, foto 21).

Tranšėja Nr. 2

1,5x16 m dydžio, žvalgytas bendras 120 m² plotas, orientuotas PR–ŠV (150°–330°) kryptimi, eina greta tyrinėto ploto Nr. 5(9).

Velėna iki 20–76 cm storio, radinių nerasta.

Įžemis – žvyras, smėlis pasiektas 20–76 cm gylyje (p. 32, foto 22).

Tranšėja Nr. 3

1,5x8,5 m dydžio, žvalgytas bendras 63,75 m² plotas, orientuotas PR–ŠV (150°–330°) kryptimi, eina lygiagrečiai tyrinėtam plotui Nr. 6(10).

Velėna iki 30–48 cm storio, Š dalyje rastas tiksliau nenustatytos paskirties žalvarinio dirbinio (žvangučio (?) fragmentas (R. s. Nr. 8).

Įžemis – žvyras, smėlis pasiektas 30–48 cm gylyje (p. 32, foto 23).

Tranšėja Nr. 4

1,5x16,5 m dydžio, žvalgytas bendras 123,75 m² plotas, orientuotas PR–ŠV (150°–330°) kryptimi, eina tarp tyrinėtų plotų Nr. 1(5), 6(10), kerta tyrinėtą plotą Nr. 7(11).

Velėna iki 20–30 cm storio, radinių nerasta.

Įžemis – žvyras, smėlis pasiektas 20–30 cm gylyje (p. 33, foto 24).

Tranšėja Nr. 5

1,5x16 m dydžio, žvalgytas bendras 120 m² plotas, orientuotas PR–ŠV (150°–330°) kryptimi, eina tarp tyrinėtų plotų Nr. 1(5), 8(12).

Velėna iki 20–50 cm storio, aptikti grafito ir žalvarinio dekoruoto dirbinio (R. s. Nr. 7) (greta ploto Nr. 8) fragmentai.

Įžemis – žvyras, smėlis pasiektas 20–50 cm gylyje (p. 33, foto 25).

Žvalgant (1,8 ha plotas) vizualiai ir metalo ieškikliu tikrinant stumdumą nelygų žemės paviršių (p. 33–36, foto 26–33) archeologiškai vertingų objektų ir kultūrinių sluoksnių

neaptikta, rasta tik keletas neaiškios paskirties ir chronologijos dirbinių dalys ir jų fragmentai. Centrinėje teritorijos dalyje (GPS koordinatės pateiktos radinių sąrašė ir situacijos plane) (p. 16), į PR nuo plotų Nr. 4(8) ir 5(9) aptiktas švininis šratas (R. s. Nr. 9), Š dalyje, nuo ploto Nr. 1(5) į ŠR link veikiančių kapinių – balto metalo apkalas ir žalvarinė kniedyta plokštelė (R. s. Nr. 10.11).

Buvo patikslinti tyrimų metu atidengtų žvyroduobių kontūrai, kurios XX a. antrojoje pusėje buvusios užverstos šiukšlėmis (vien darbininkai metalo laužo surinko keletą tonų), statybinių laužu, akmenimis. Didžiausios šiukšlių duobės užfiksuotos žemiausioje objekto vietoje – PR ir centrinėje dalyje, plotų Nr. 3(7) ir 4(8) vietoje, mažesnės – tarp plotų Nr. 5(9) ir 7(11) (p. 33–36, foto 26–33).

Žvalgomojusius tyrinėjimus ketinama pratęsti 2012 m.

Išvados

2011 m. liepos 4–20 d. atlikti archeologiniai tyrinėjimai Žagarės I (Raktuvės) piliakalnio papėdės gyvenvietės aplinkoje, numatomų praplėsti kapinių vietoje, ištirtas bendras 280,9 m² plotas (su 2006 m. tyrinētu plotu ištirtas bendras 314,9 m² – t. y. 1,75% visos teritorijos), kasamų drenažo griovių vietose žvalgytas bendras 543,75 m² plotas (3% visos teritorijos). Bendras tirtas ir griovių vietose žvalgytas plotas sudaro 858 m² (4,77% viso teritorijos). Taip pat žvalgytas lyginamas žemės paviršius visame 1,8 ha plote.

Tyrimų metu, kaip ir 2006 m. archeologiniu požiūriu vertingų objektų ir sluoksnių aptikti nepavyko. Didžioji dalis teritorijos apardyta XX a. ariant žeme, kasant žvyrą ir smėlį, vėliau (XX a. antrojoje pusėje) teritoriją užpilant buitinėmis šiukšlėmis.

Plotuose Nr. 3, 4 ir atsitiktinai žemės paviršiuje aptikta pavienių pamestinių XIII a. ir XVII–XIX a. dirbinių (žalvarinis deformuotas žiedas, varinis LDK Jono Kazimiero Vazos šilingas, žalvarinė plokštelė, apkaliukas, kryželis), žistos XVIII–XIX a. oksidacinės keramikos.

Paminklosauginiai pasiūlymai – remiantis archeologinių tyrimų ir žvalgymų rezultatais Žagarės Raktuvės kapinių praplėtimas PR kryptimi numatytame 1,8 ha plote leistinas.

Archeologas



Ernestas Vasiliauskas

Radinių sąrašas

- 20 (1). MONETA, varinė, LDK, Jonas Kazimieras Vaza, 16?? m., šilingas. Nežymiai pasidengusi apnašomis. \emptyset – 1,65 cm, storis – 1 mm. *Rasta: P Nr. 3(7), kv 6.*
- 21 (2). MONETA, balto metalo, TSRS, 1945 m., 15 kapeikų. Nežymiai pasidengusi apnašomis. \emptyset – 2 cm, storis – 1,5 mm. *Rasta: P Nr. 2(6).*
- 22 (3). MONETA, varinė, Latvijos Respublika, 1924 m., 1 santimas. Nežymiai pasidengusi apnašomis. \emptyset – 1,7 cm, storis – 1,5 mm. *Rasta: P Nr. 4(8), kv 3.*
- 23 (4). ŽIEDO, žalvarinio, paplatinta priekine dalimi, užkeistais galais. Priekinė dalis dekoruotas 2 pylimėliais, vidurinė dalis tuščia, pakraščiai dekoruoti statmenų trikampėlių eile. \emptyset – 2,25 cm, priekinės dalies plotis – 1,8 cm, storis – 3 mm, lankelio \emptyset – 1x2 mm. XIII a. *Rasta: P Nr. 4(8), kv 6-A, 40 cm gylyje ($H_{abs} = 76,01$ m).* (p. 36, foto 34)
- 24 (5). KRYŽELIS, vario lydinio, su kilpele. Vienoje pusėje pavaizduotas Nukryžiuotas Jėzus Kristus, kitoje – Marija su kūdikiu, šonuose užrašas „MATER DEI“, apačioje – „ORA/PRO/KOD“. L – 3,75 cm, plotis – 2,25 cm, storis – 1 mm, kilpelės \emptyset – 4,5 mm. *Rasta: P Nr. 8(8), kv 7–8.*
- 25 (6). MONETA, varinė, TSRS, 1981 m., 1 kapeika. Nežymiai pasidengusi apnašomis. \emptyset – 1,5 cm, storis – 1 mm. *Rasta: griovyje Nr. 1, 56°21.375' / E 23°14.308'.*
- 26 (7). DIRBINIO, žalvarinio, deformuoto, fragmentas. Jį sudarė 2 sukniedytos dekoruotos plokštelės, galai nulaužti. Vienas galas – suapvalintas. Plotis – 9 mm, storis – 0,5 mm. Pakraščiuose dekoruotas eile taškučių, per vidurį – 2,5 mm skersmens iškiliais burbuliukais. *Rasta: griovyje Nr. 5, greta ploto Nr. 8(12).* (p. 36, foto 34)
- 27 (8). DIRBINIO, žalvarinio, žvangučio apatinės dalies (?), fragmentas. Apačia smailėjanti, eina 1,1 cm ilgio griovelis. Dydžiai – 1,7x1,2 cm, storis – 2 mm. *Rasta: griovyje Nr. 3.*
- 28 (9). ŠRATAS, švininis, apvalus. \emptyset – 8,5 mm, svoris – 3,57 g. *Rasta: centrinėje dalyje, į PR nuo griovių Nr. 4, 5, N 56°21.313' / E 23°14.283'.*
- 29 (10). PLOKŠTELĖ, žalvarinė, kniedyta, deformuota, vienas kraštas užlenktas, tiksliau nenustatyto dirbinio. Dydžiai – 6x4,1 cm, storis – 1 mm, kniedžių \emptyset – 1,5, 1,2x0,8 cm. *Rasta: Š dalyje, į ŠR nuo ploto Nr. 1(5), N 56°21.368' / E 23°14.292'.* (p. 36, foto 35)
- 30 (11). APKALO (?), balto metalo, keturkampio formos, dekoruoto, dalis. Viršutinė dalis nutrupėjusi. Palei pakraščius eina grioveliai, yra po trikampėlių, centre – iškilus burbuliukas. Dydžiai – 1,85x1,9 cm, storis – 1,5 mm. *Rasta: Š dalyje, į ŠR nuo ploto Nr. 1, N 56°21.363' / E 23°14.300'.* (p. 36, foto 34)

Radinių statistinės lentelės

P Nr. 4(8), kv 1-A

keramika	kiekis	procentai	pakrašteliai	sieneles	dugneliai	priedugniai	pastabos
kiti radiniai	1	gyvūno dantis					

P Nr. 4(8), kv 6-A

keramika	kiekis	procentai	pakrašteliai	sieneles	dugneliai	priedugniai	pastabos
kiti radiniai	1	gyvūno kaulas					
	1	varinė gilzė					

P Nr. 8(12)

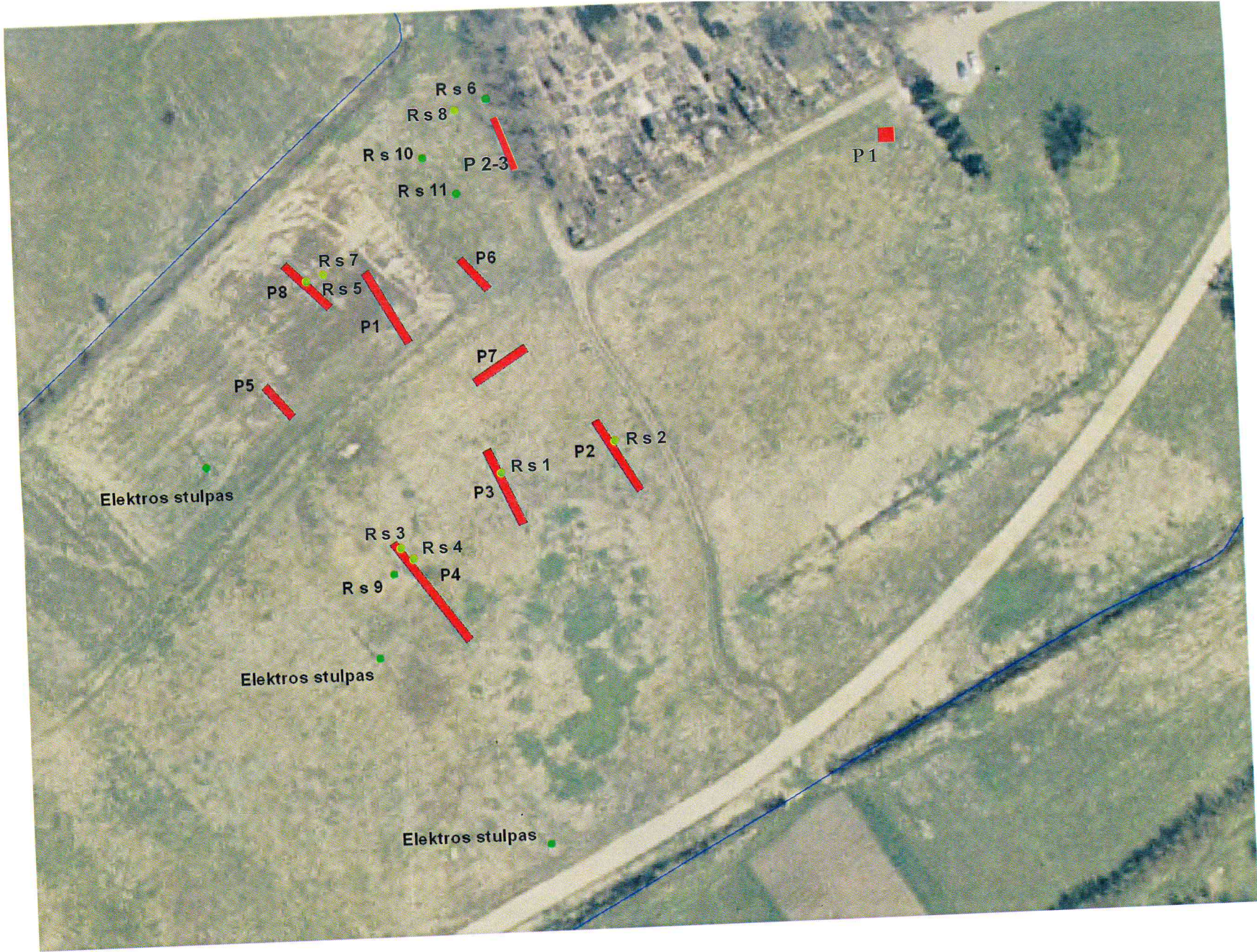
keramika	kiekis	procentai	pakrašteliai	sieneles	dugneliai	priedugniai	pastabos
kaimiška	1			1			
oksidacinė	1					1	
glazūruota	2			1		1	
kiti radiniai	1	gel. langų vyro dalis					
	1	kryželis (R. s. Nr. 5)					

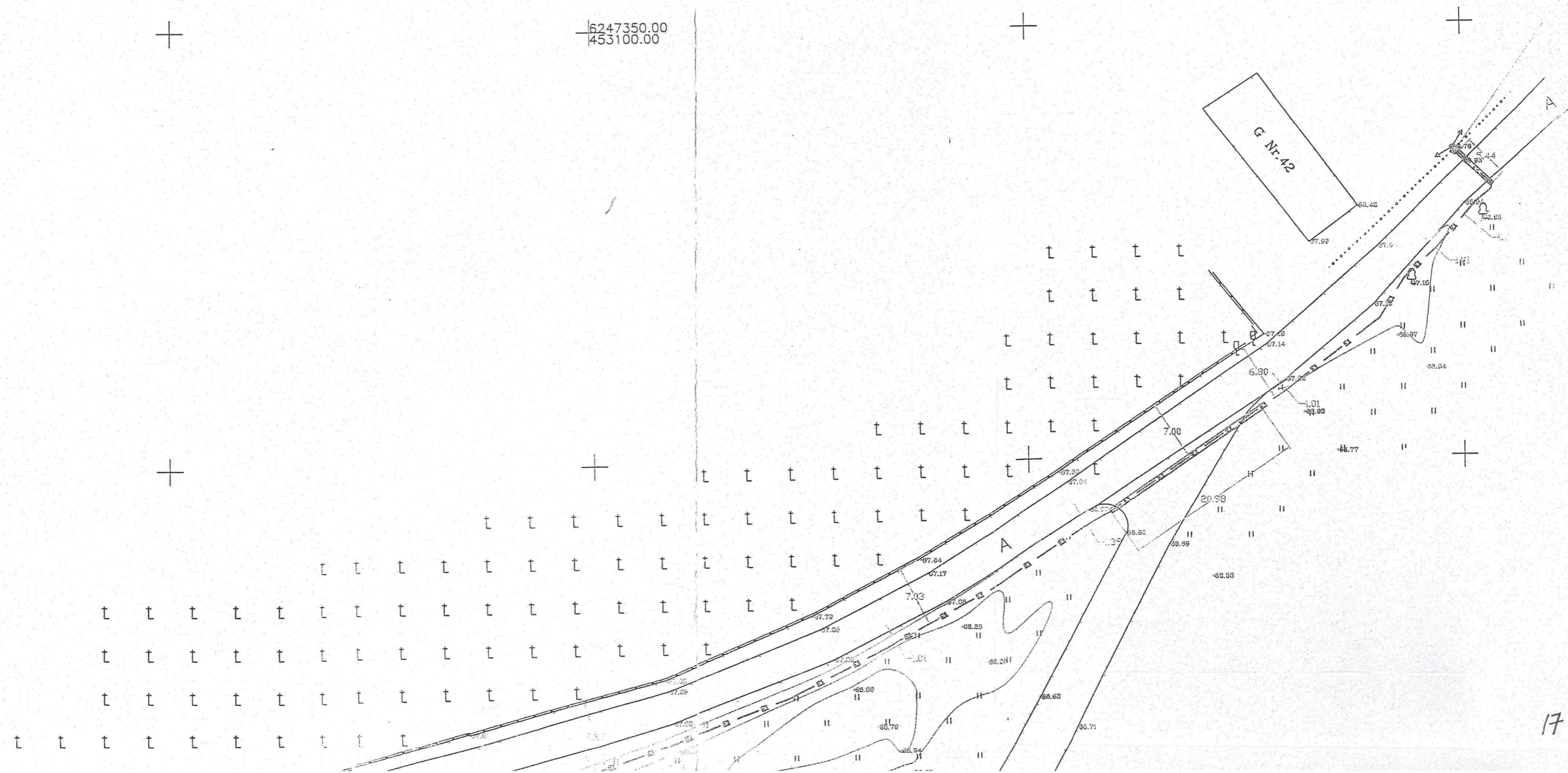
Š dalis, šiukšlynas, ploto Nr. 5 aplinka

keramika	kiekis	procentai	pakrašteliai	sieneles	dugneliai	priedugniai	pastabos
kiti radiniai	1	sidabrinės (?) šakutės kotelis					
	1	varinė gilzė					
	1	žalvarinis tiksliau nenustatytas dirbinys					

Planų ir brėžinių sąrašas

1. Tyrinėtų plotų situacijos planai (p. 16–17)
2. Sutartiniai ženklai (p. 18)
3. Plotas Nr. 1(5), ŠR sienelė (p. 19)
4. Plotas Nr. 2(6), ŠR sienelė (p. 19)
5. Plotas Nr. 3(7), ŠR sienelė (p. 20)
6. Plotas Nr. 4(8), PV sienelė (p. 20)
7. Plotas Nr. 5(9), PV sienelė (p. 21)
8. Plotas Nr. 6(10), PV sienelė (p. 21)
9. Plotas Nr. 7(11), ŠV sienelė (p. 22)
10. Plotas Nr. 7(11), laūžavietė (p. 23)
11. Plotas Nr. 8(12), ŠR sienelė (p. 23)

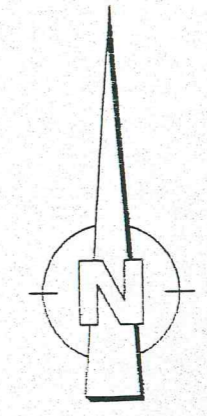
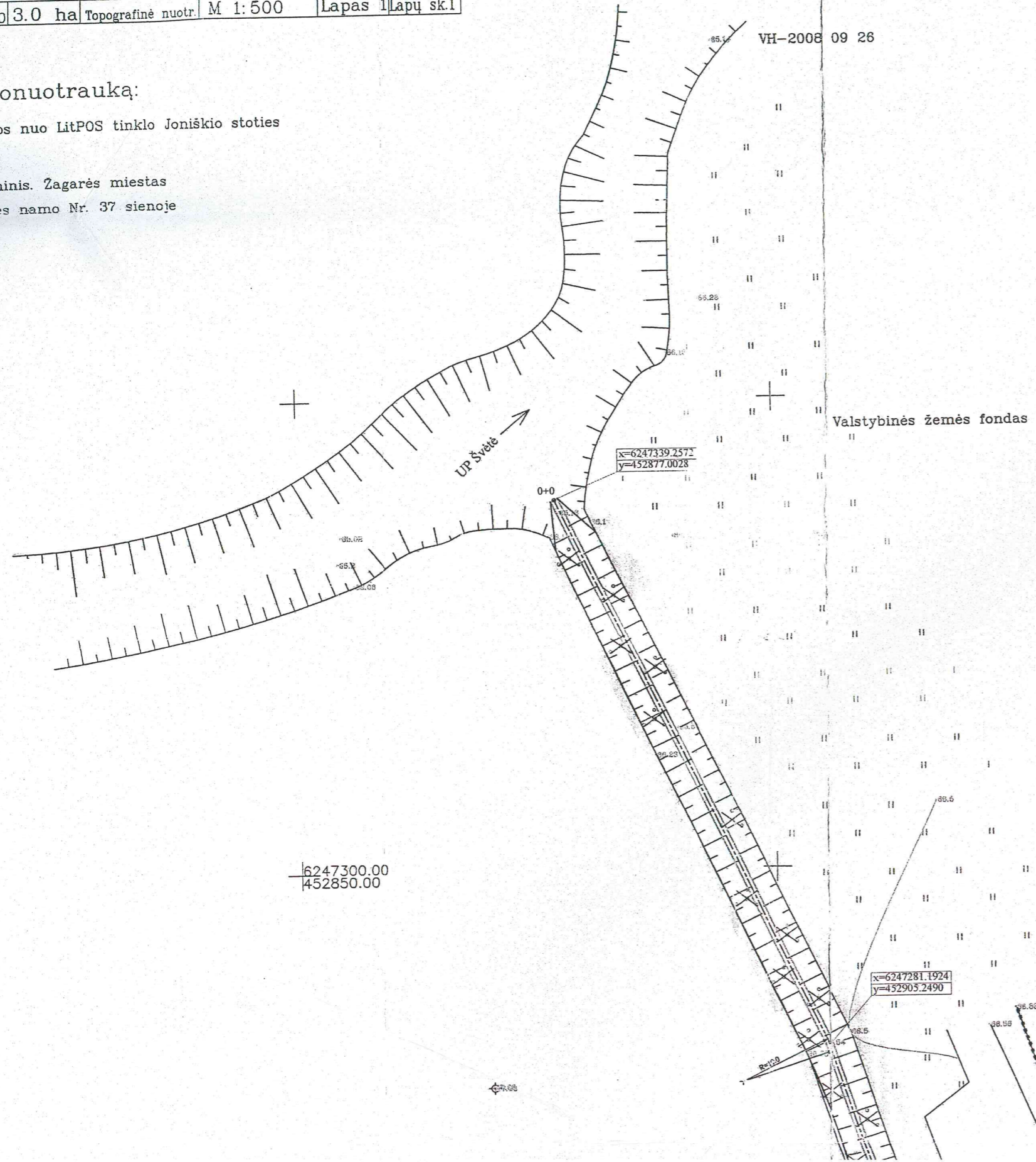


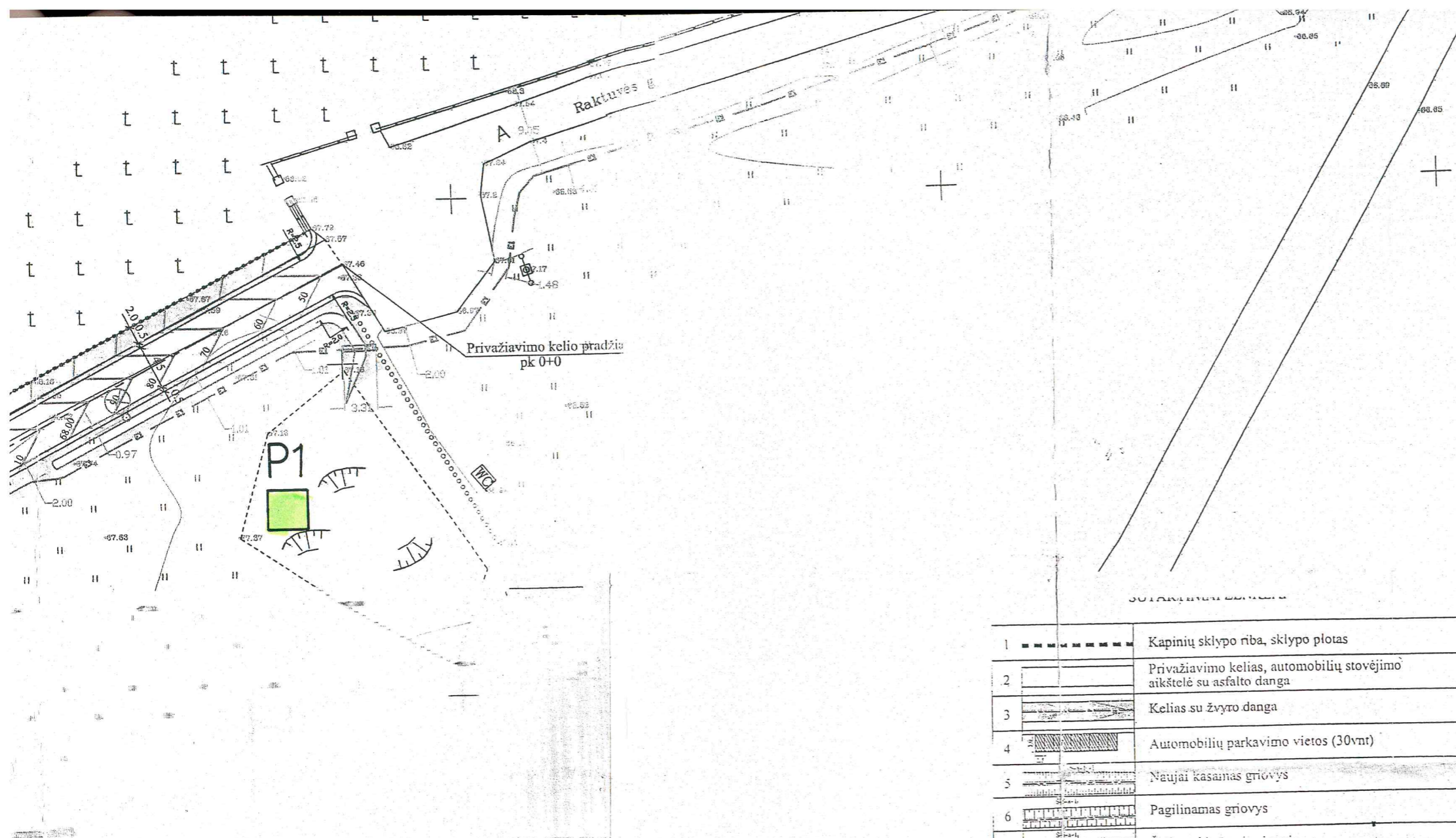


6247350.00
453100.00






BENDROVĖ "ŠIAULIŲ HIDROPROJEKTAS"		INV. Nr.	
Joniškio rajono Žagarės miesto kapinių praplėtimo NUOTRAUKA M 1:500	Direktorius	K. Tamulionis	09 26
	Vyr.inž.	A. Adomaitis	09 26
	PVI	V. Norvilas	09 26
	Tyrinėtojas	D. Adomaitis	09 26
	Braižė	L. Tamulionis	09 26
176 Išd. 03.03.10	3.0 ha	Topografinė nuotr.	M 1:500 Lapas 1 Lapų sk.1

apie toponuotrauką:
 02 koordinuotos nuo LitPOS tinklo Joniškio stoties
 eperiai:
 sieninis techninis. Žagarės miestas
 ir Girėno g-vės namo Nr. 37 sienoje



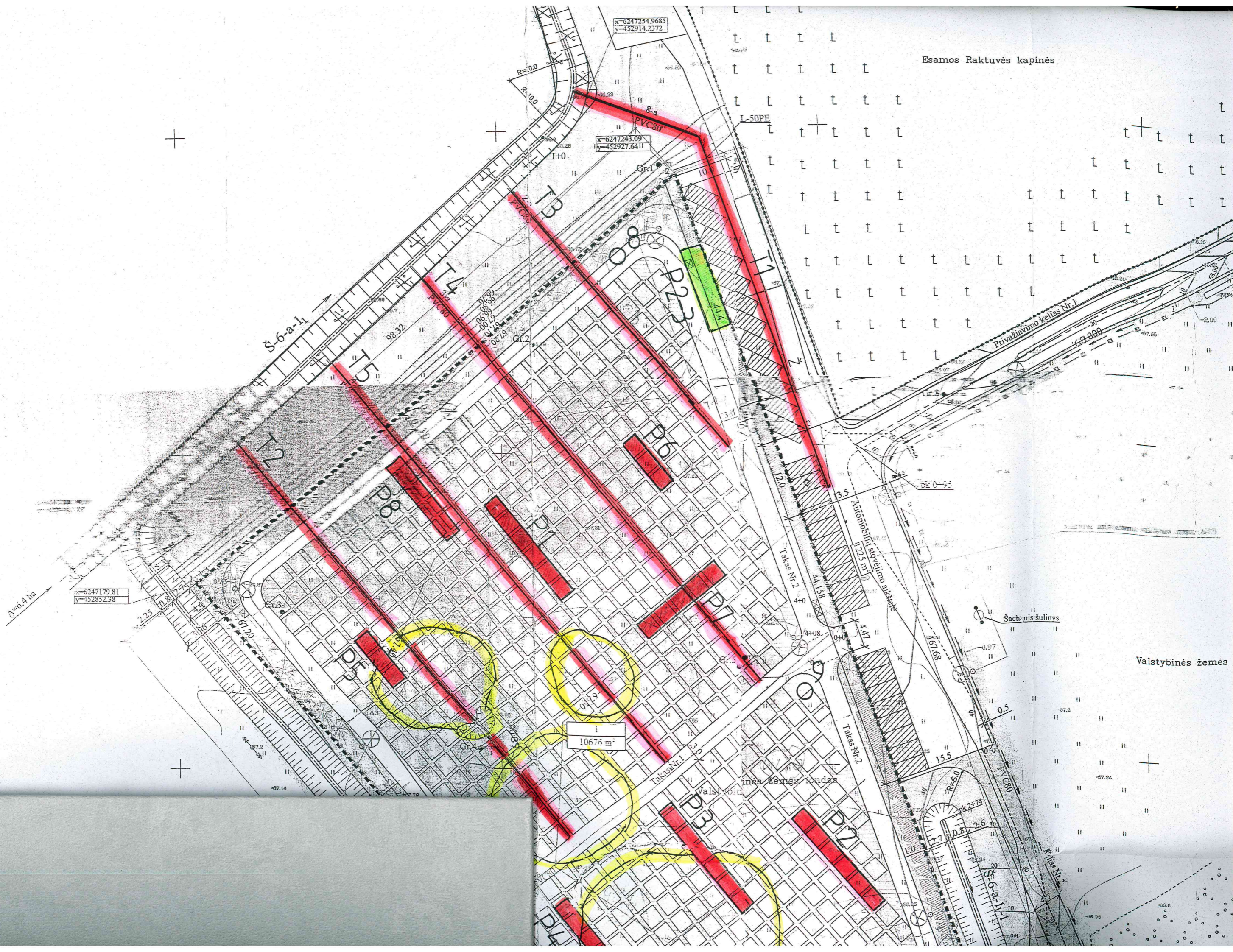


Žagarės II (Raktuvės) piliakalnio papėdės gyvenvietė, būsimų praplėsti kapinių vieta (2011 m.)

-  – tyrinėtų plotų vietos
-  – žvalgytos trasos
-  – žvyruobių vietos
-  – 1997 m. tyrinėtų plotų vietos
-  – 2006 m. tyrinėtų plotų vietos

1	-----	Kapinių sklypo riba, sklypo plotas
2	=====	Privažiavimo kelias, automobilių stovėjimo aikštelė su asfalto danga
3	=====	Kelias su žvyro danga
4	=====	Automobilių parkavimo vietos (30vnt)
5	=====	Neujai kasamas griovys
6	=====	Pagilinamas griovys
7	=====	Šalinami krūmai griovyje
8	=====	Pakelės griovelis
9	=====	Suformuoto pakelės rezervu nuolydžio kryptis
10	=====	HDPE vamzdžių rinktuvas
11	=====	Sausinamosios kapinių drenos
12	=====	Projektuojamų kelių sausinamoji drena
13	=====	Paviršinio vandens nuleistuvai ir nuvedamasis rinktuvas
14	=====	Paviršinio vandens nuleidimo latakas
15	=====	Kapinių tvora (454m)
16	=====	Pagrindiniai kapinių vartai
17	=====	Žvyro skaldos kapinių takai
18	=====	Gruntiniai takai tarp kapaviečių
19	=====	Šeimos kapas (705vnt)
20	=====	Kapas vienam žmogui (6vnt)
21	=====	Šiukšlių konteineriai
22	=====	Šachtinis šulinys laistymui
23	=====	Kapinių želdiniai
24	=====	Pakeisto reljefo horizontalės
25	=====	Pažyruojamas esamas kelias

Esamos Raktuvės kapinės



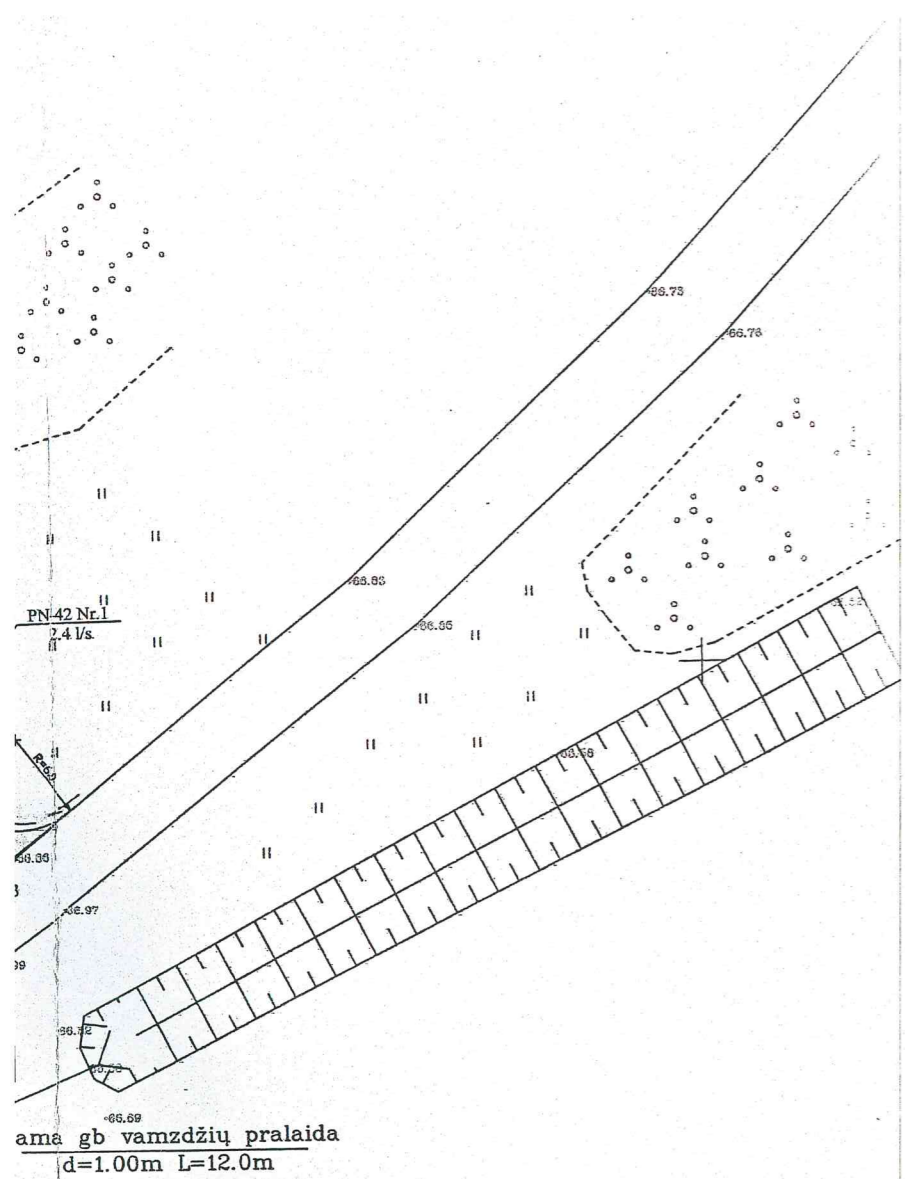
x=6247179.81
y=452852.38

x=6247254.9685
y=452914.2372

x=6247243.09
y=452927.6411

1
10676 m²

Valstybinės žemės



19		2.5	Kapas vienam žmogui (6vnt)
20			Šiukšlių konteineriai
21			Šachtinis šulinys laistymui
22			Kapinių želdiniai
23		57.50	Pakeisto reljefo horizontalės
24			Pažymuojamas esamas kelias
25			Pieva užsėjami plotai
26			Esamos kapinės
27			Esama kapinių tvora
28			Esami keliai, aikštelės
29			Lapuočiai medžiai
30			Spygliuočiai medžiai
31			Proj. 0.4kV kabelis
32			Proj. apšvietimo kabelis, d50 vamzdyje
33			Proj. šviestuvai
34			Proj. PVC vamzdis d100
35			

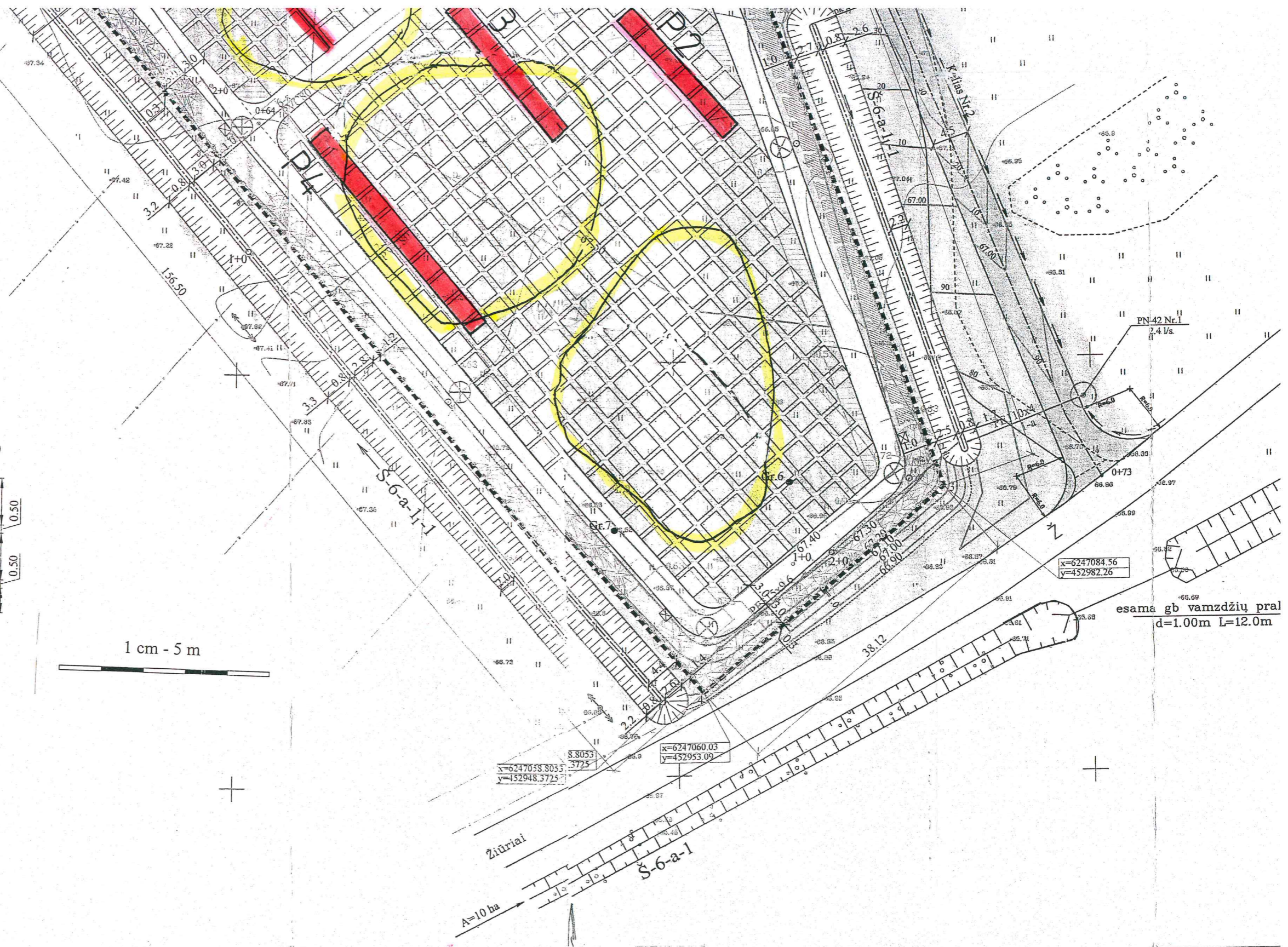
	AB "Šiaulių hidroprojekta" Atest.0007 galioja iki 2012m.liepos 13d.		Joniškio rajono Žagarės miesto Raktuvės kapinių praplėtimas		
	Autorius K.Tamulionis	2008	GENPLANAS M1:500	Laida 0	
	Inžinierius A.Adomaitis	2008			
Projekto vadovė B.Skiriuvienė	2008	Statytojas: Joniškio rajono savivaldybės administracija	08 140-00-TDP-BR-1	Lapas 1	Lapų 1

TRADICINIO LAIDOJIMO VIETŲ SCHEMA M 1:250



x=6247050.00
y=452850.00

1 cm - 5 m



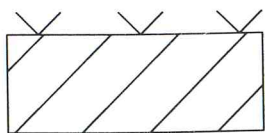
x=6247084.56
y=452982.26

x=6247058.8055
y=452948.3725

x=6247060.03
y=452953.09

esama gb vamzdžių pral
d=1.00m L=12.0m

SUTARTINIAI ŽENKLAI



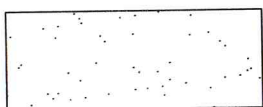
Velėna



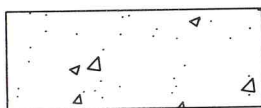
Pilka, juoda
žemė



Šiukšlės



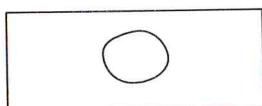
Smėlis



Žvyras



Degėšiai

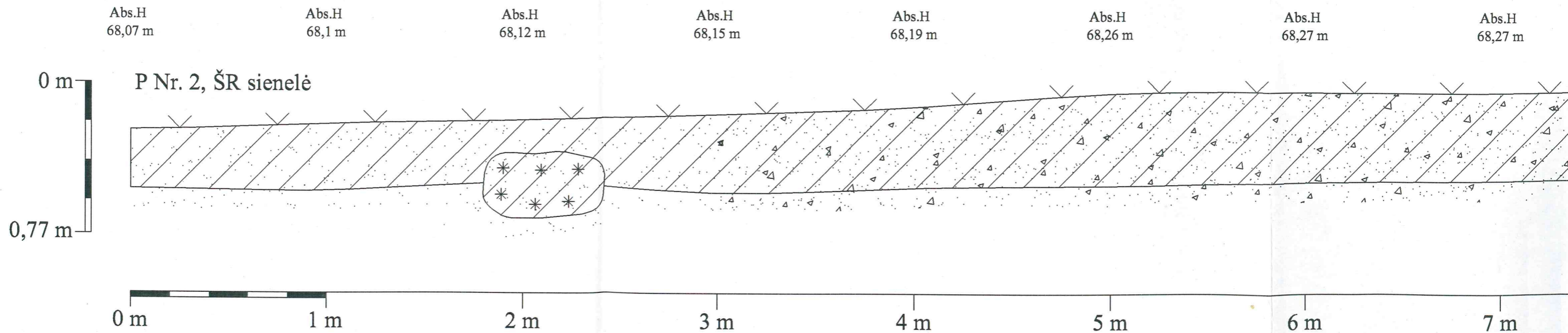
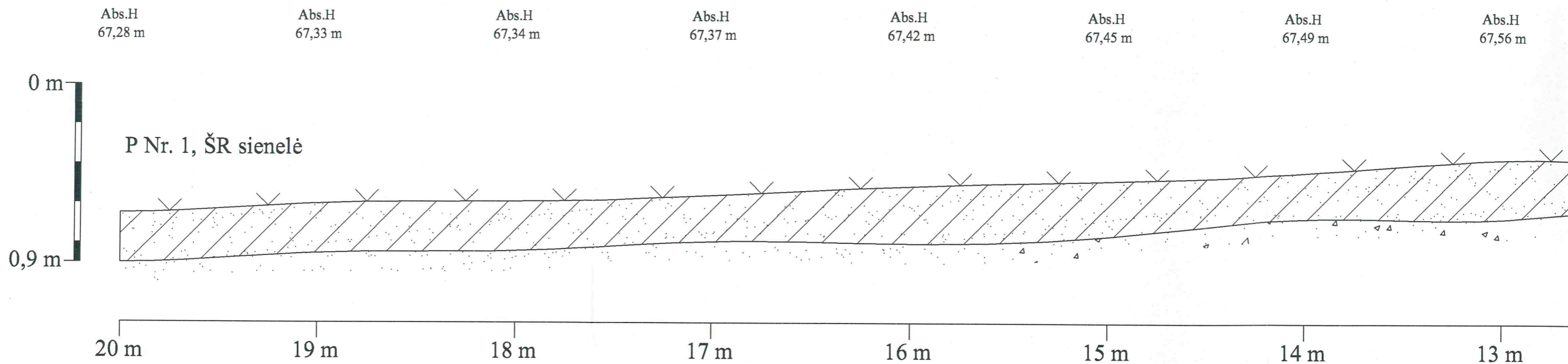


Akmuo

Pastaba: sutartiniai ženklai gali būti tarpusavyje derinami

Žagarės I (Raktuvės) piliakalnio papėdės gyvenvietė, 2011 m.

Braižė: V. Bičkus



Abs.H
67,57 m

Abs.H
67,61 m

Abs.H
67,63 m

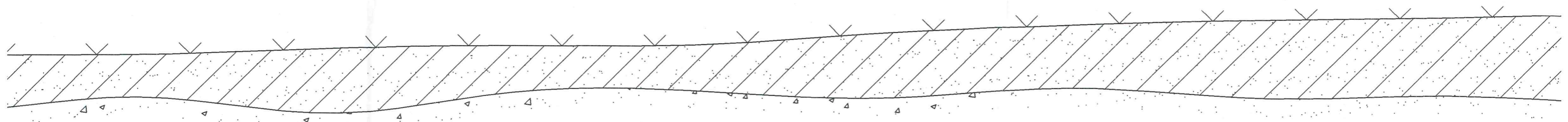
Abs.H
67,64 m

Abs.H
67,71 m

Abs.H
67,76 m

Abs.H
67,79 m

Abs.H
67,81 m



12 m

11 m

10 m

9 m

8 m

7 m

6 m

5 m

Abs.H
68,29 m

Abs.H
68,31 m

Abs.H
68,28 m

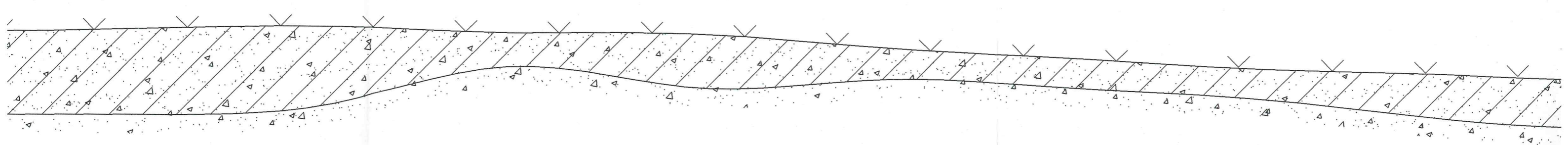
Abs.H
68,28 m

Abs.H
68,21 m

Abs.H
68,16 m

Abs.H
68,11 m

Abs.H
68,09 m



8 m

9 m

10 m

11 m

12 m

13 m

14 m

15 m

Abs.H
67,81 m

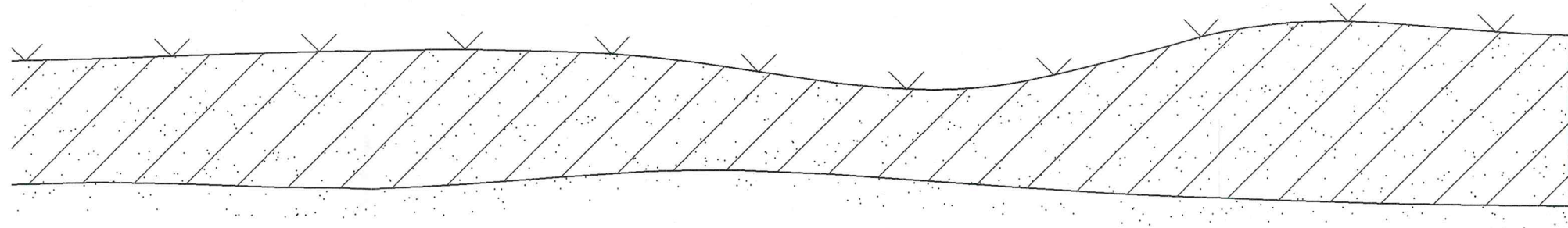
Abs.H
67,84 m

Abs.H
67,8 m

Abs.H
67,71 m

Abs.H
67,93 m

Abs.H
67,89 m



5 m

4 m

3 m

2 m

1 m

0 m

Abs.H
68,09 m

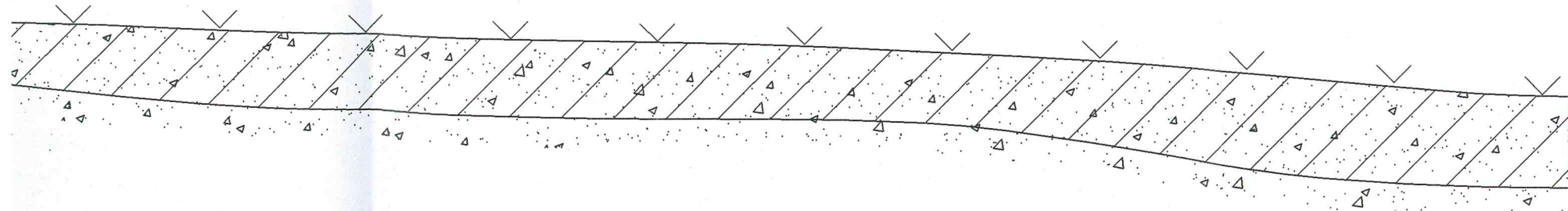
Abs.H
68,05 m

Abs.H
68,03 m

Abs.H
67,99 m

Abs.H
67,92 m

Abs.H
67,85 m



15 m

16 m

17 m

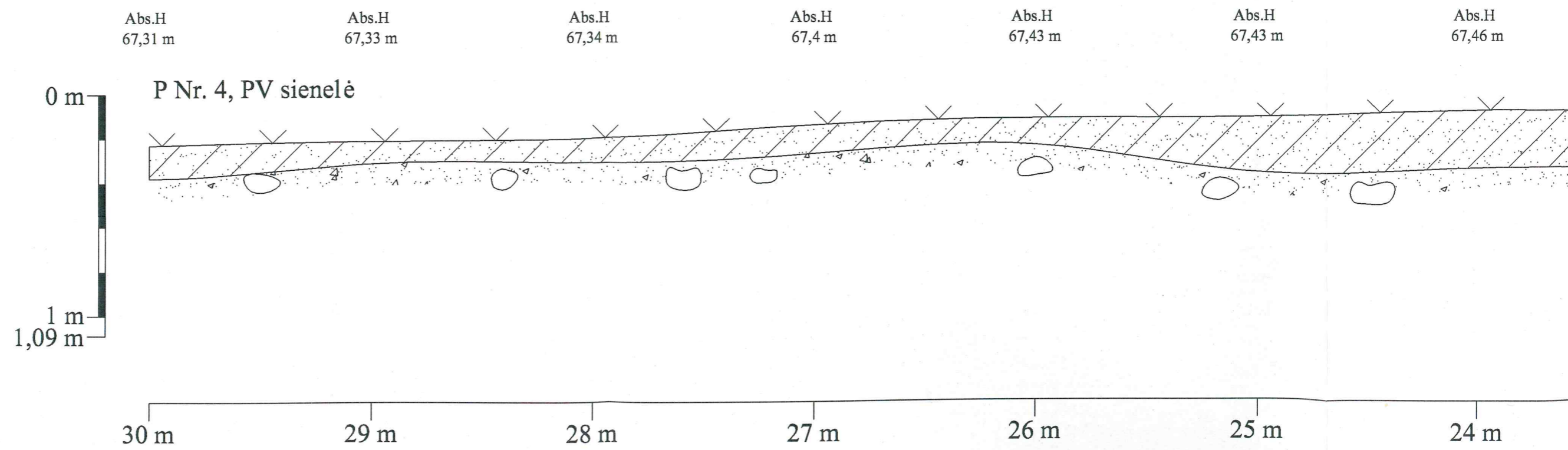
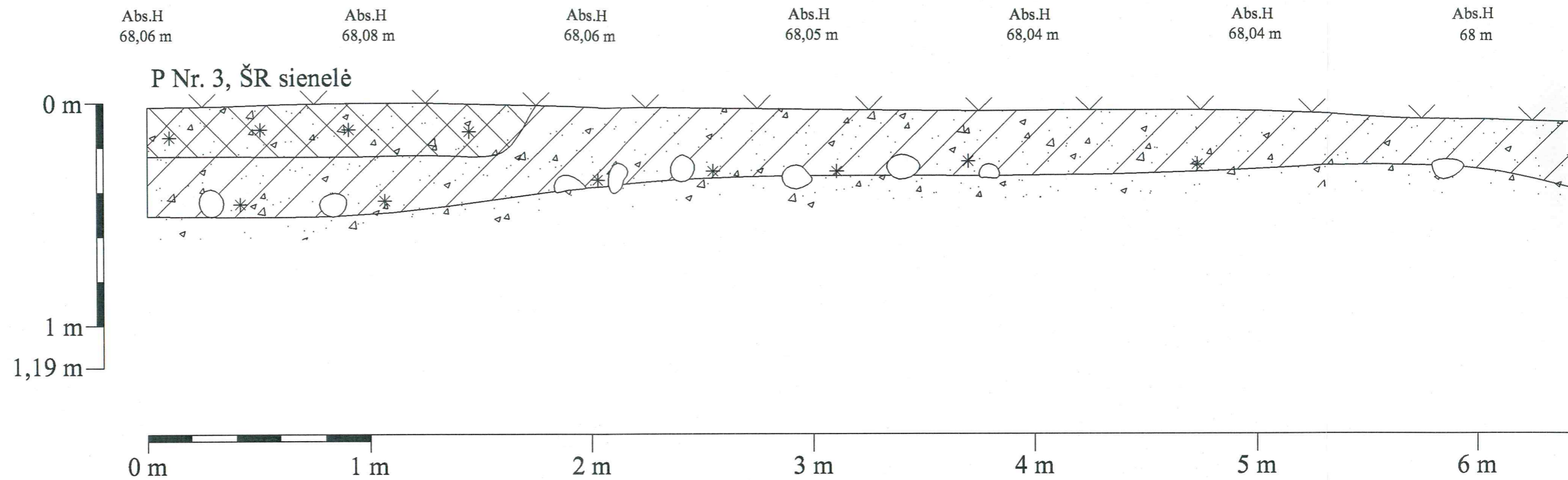
18 m

19 m

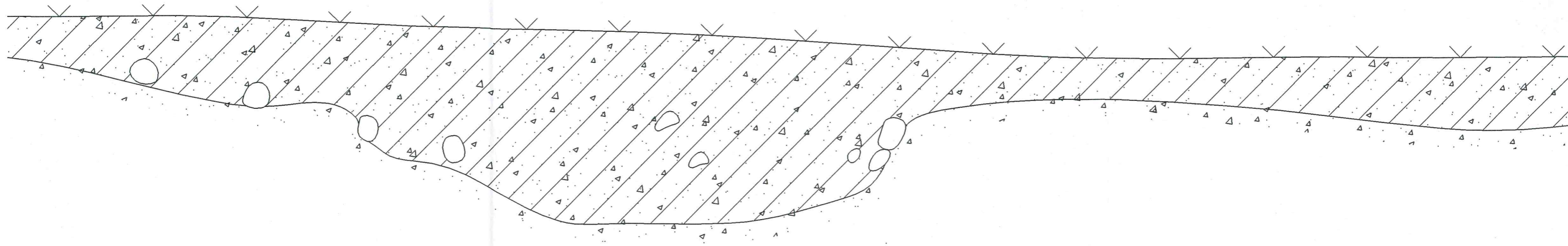
20 m

Žagarės I (Raktuvės) piliakalnio papėdės gyvenvietė, 2011 m.

Braižė: V. Bičkus

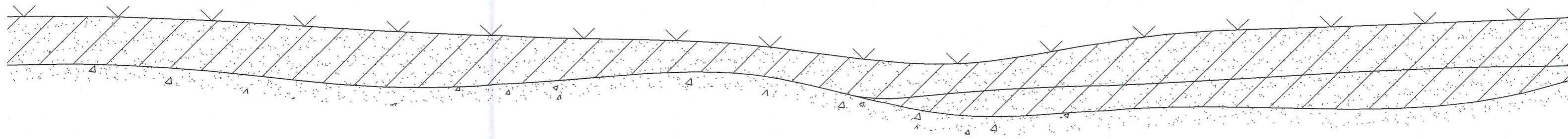


s.H 3 m Abs.H 68 m Abs.H 67,95 m Abs.H 67,92 m Abs.H 67,88 m Abs.H 67,81 m Abs.H 67,77 m Abs.H 67,78 m Abs.H 67,78 m



m 7 m 8 m 9 m 10 m 11 m 12 m 13 m 14 m

s.H 46 m Abs.H 67,44 m Abs.H 67,38 m Abs.H 67,34 m Abs.H 67,3 m Abs.H 67,2 m Abs.H 67,34 m Abs.H 67,4 m Abs.H 67,44 m



m 23 m 22 m 21 m 20 m 19 m 18 m 17 m 16 m

H
m

Abs.H
67,78 m

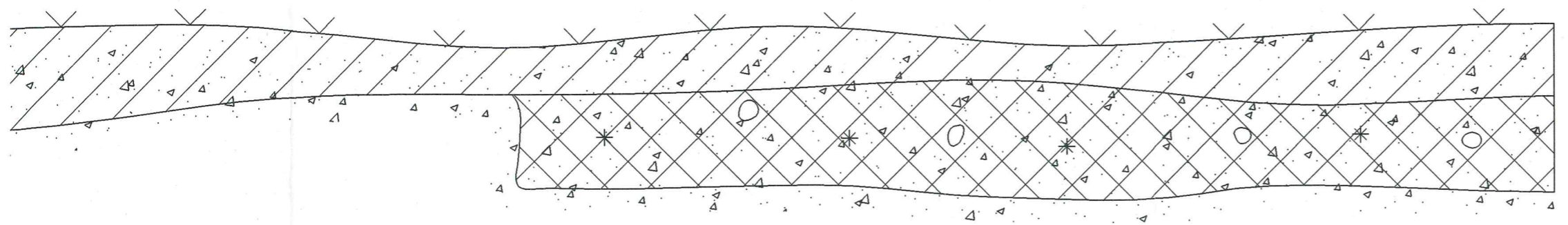
Abs.H
67,7 m

Abs.H
67,78 m

Abs.H
67,71 m

Abs.H
67,75 m

Abs.H
67,79 m



n

15 m

16 m

17 m

18 m

19 m

20 m

H
m

Abs.H
67,46 m

Abs.H
67,46 m

Abs.H
67,47 m

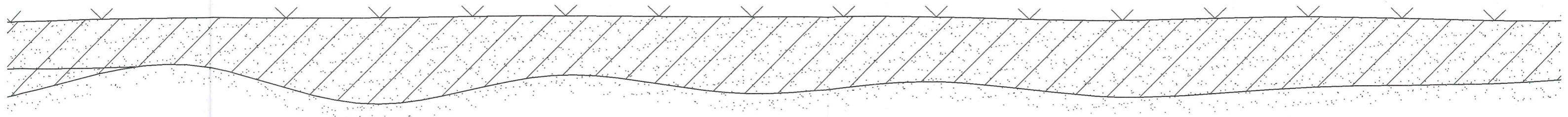
Abs.H
67,46 m

Abs.H
67,46 m

Abs.H
67,44 m

Abs.H
67,46 m

Abs.H
67,44 m



n

15 m

14 m

13 m

12 m

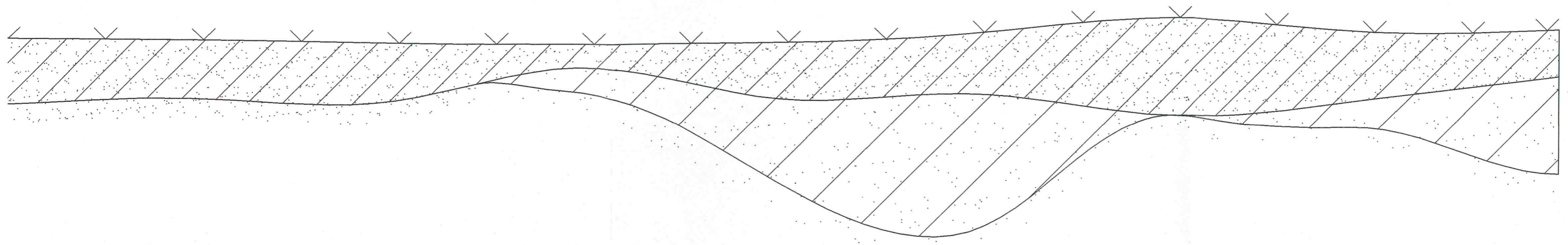
11 m

10 m

9 m

8 m

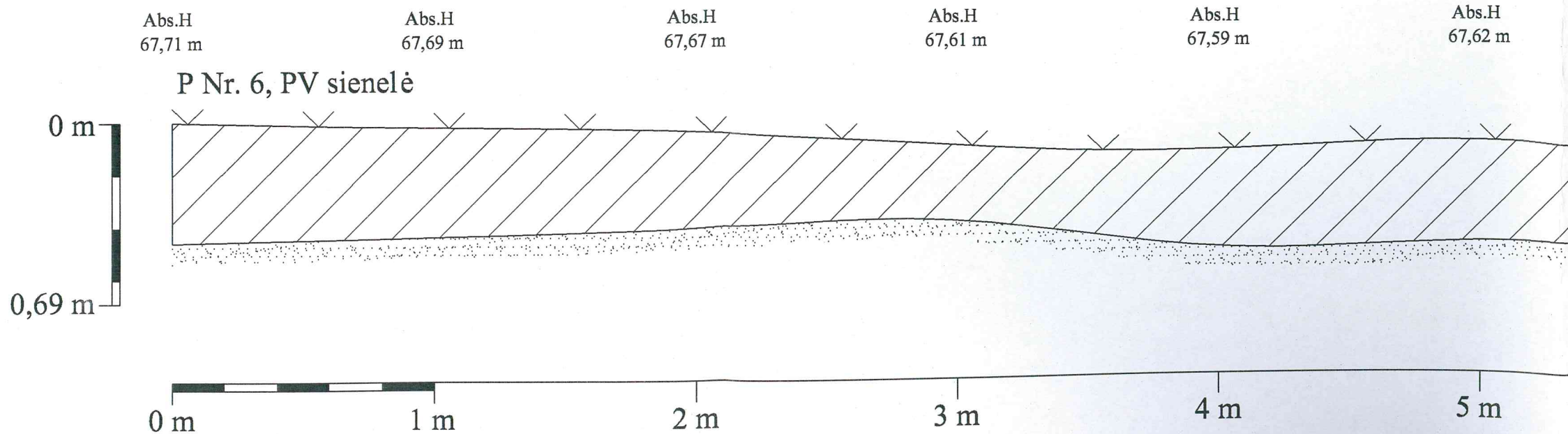
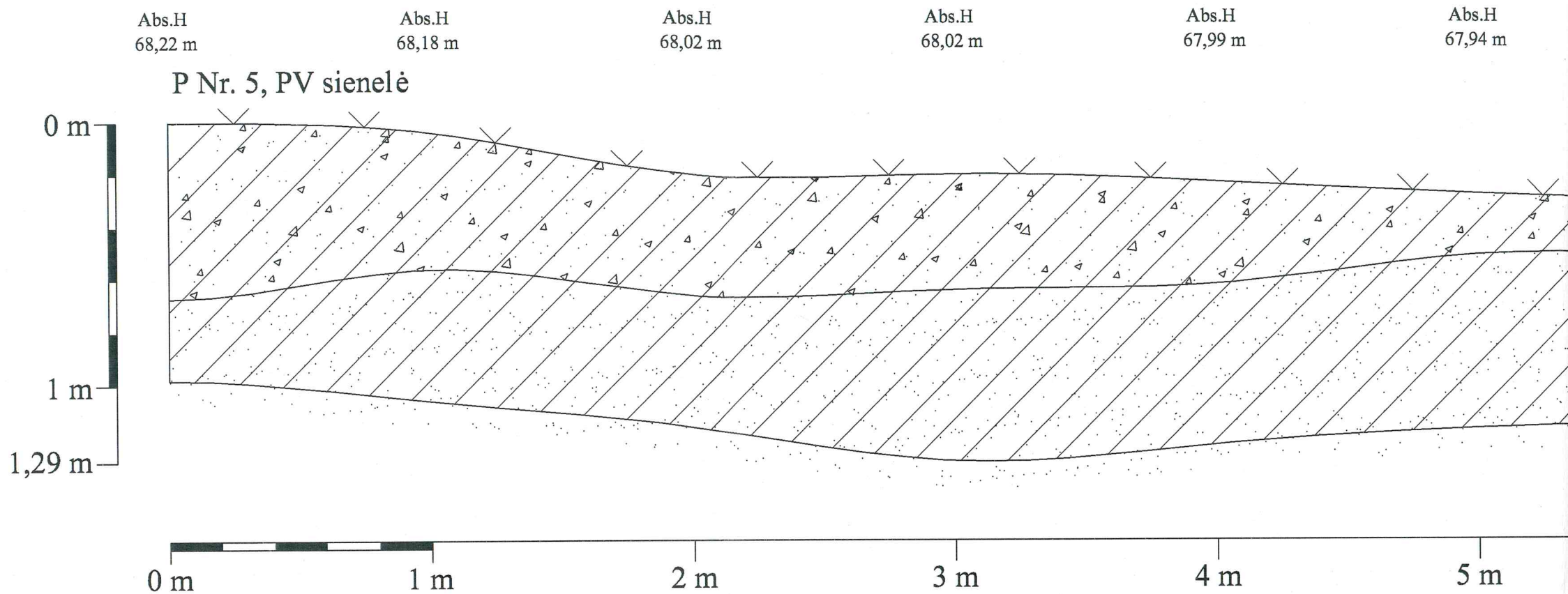
1 m
Abs.H 67,43 m
Abs.H 67,41 m
Abs.H 67,4 m
Abs.H 67,41 m
Abs.H 67,46 m
Abs.H 67,54 m
Abs.H 67,47 m
Abs.H 76,48 m



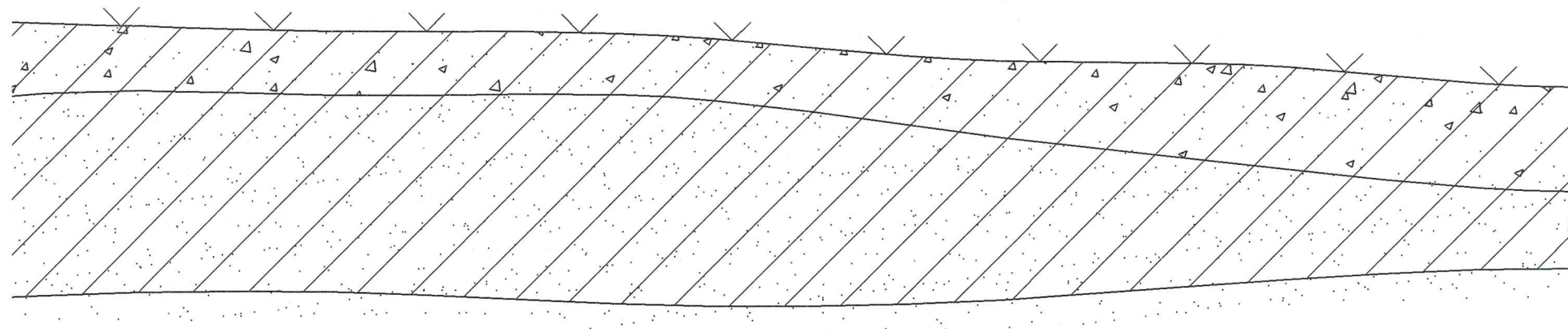
7 m 6 m 5 m 4 m 3 m 2 m 1 m 0 m

Žagarės I (Raktuvės) piliakalnio papėdės gyvenvietė, 2011 m.

Braižė: V. Bičkus

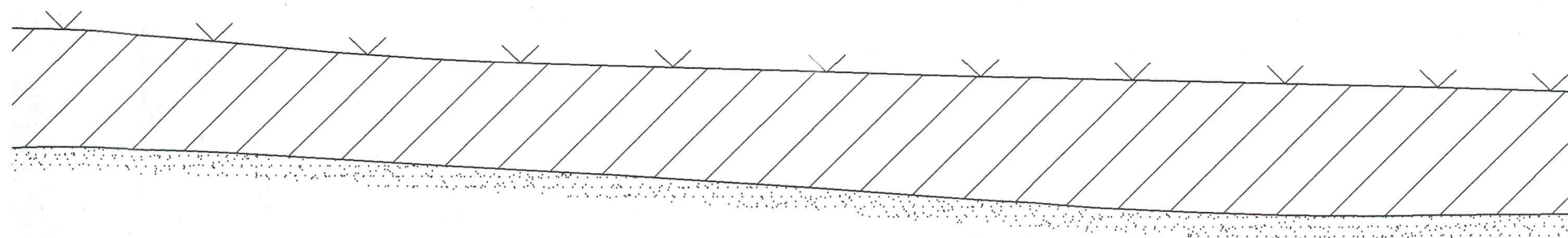


Abs.H 57,94 m Abs.H 67,91 m Abs.H 67,9 m Abs.H 67,82 m Abs.H 67,8 m Abs.H 67,73 m



5 m 6 m 7 m 8 m 9 m 10 m

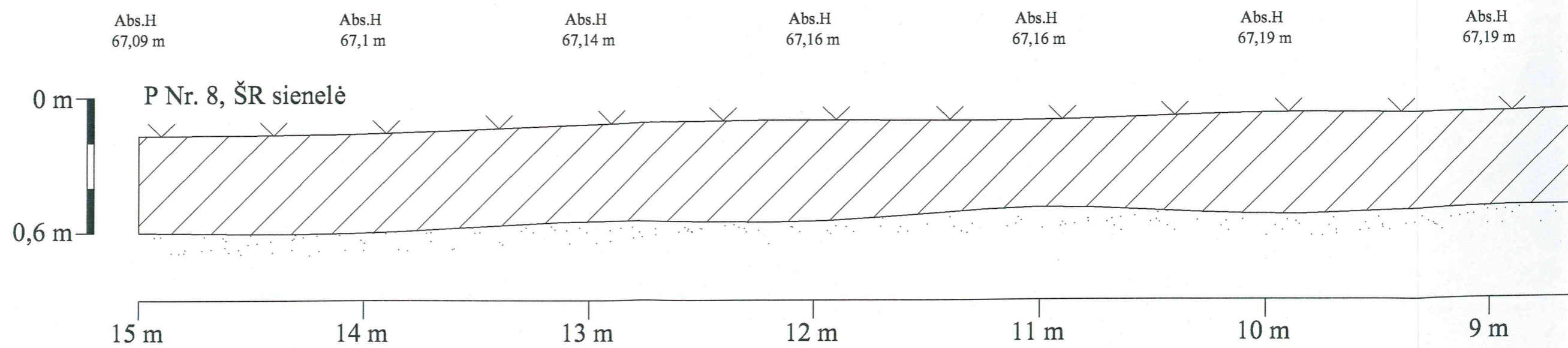
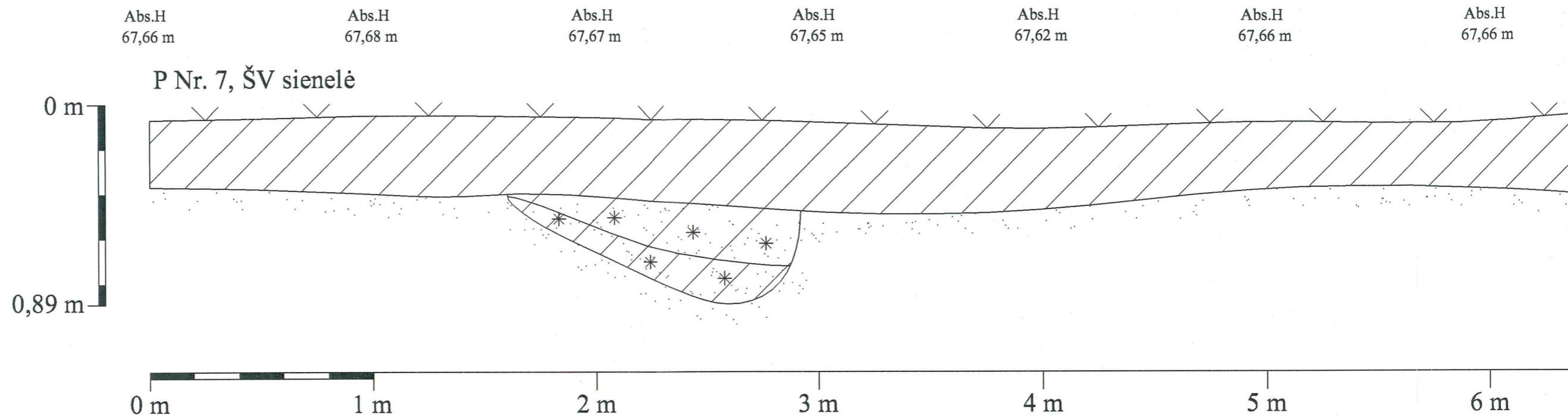
Abs.H 57,62 m Abs.H 67,54 m Abs.H 67,5 m Abs.H 67,47 m Abs.H 67,45 m Abs.H 67,42 m



5 m 6 m 7 m 8 m 9 m 10 m

Žagarės I (Ratruvės) piliakalnio papėdės gyvenvietė, 2011 m.

Braižė: V. Bičkus



Abs.H
67,74 m

Abs.H
67,73 m

Abs.H
67,74 m

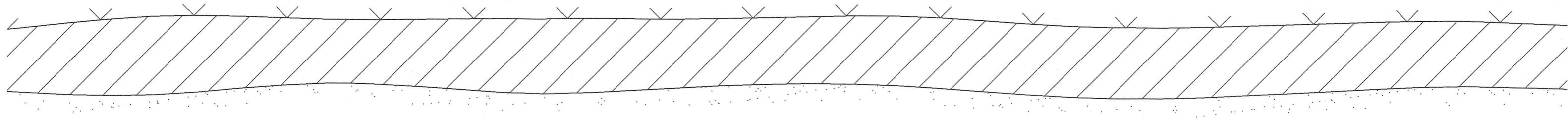
Abs.H
67,74 m

Abs.H
67,76 m

Abs.H
67,71 m

Abs.H
67,72 m

Abs.H
67,75 m



7 m

8 m

9 m

10 m

11 m

12 m

13 m

14 m

Abs.H
67,23 m

Abs.H
67,26 m

Abs.H
67,22 m

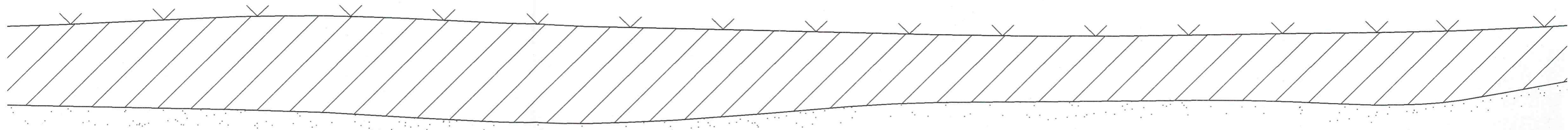
Abs.H
67,2 m

Abs.H
67,18 m

Abs.H
67,17 m

Abs.H
67,19 m

Abs.H
67,21 m



8 m

7 m

6 m

5 m

4 m

3 m

2 m

1 m

Abs.H
67,71 m

Abs.H
67,72 m

Abs.H
67,75 m

Abs.H
67,73 m

12 m

13 m

14 m

15 m

Abs.H
67,17 m

Abs.H
67,19 m

Abs.H
67,21 m

Abs.H
67,26 m

3 m

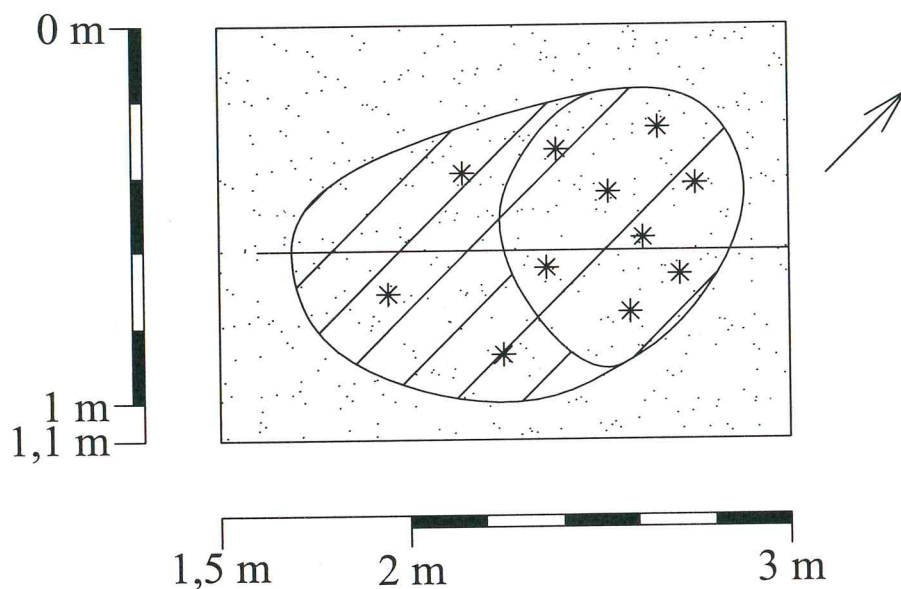
2 m

1 m

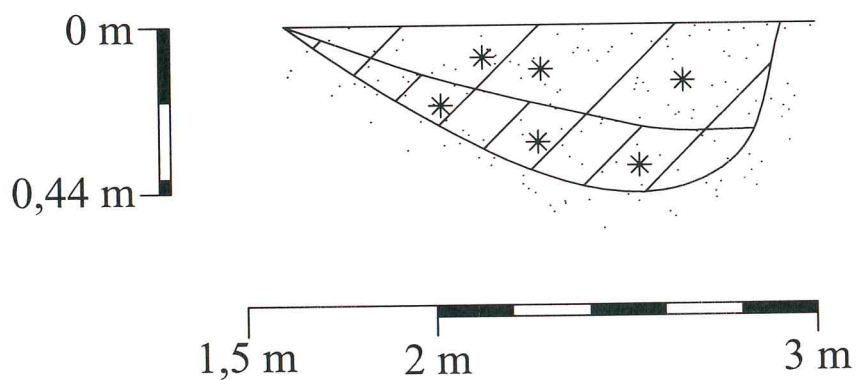
0 m

Žagarės I (Raktuvės) piliakalnio papėdės gyvenvietė, 2011 m.
Braižė: V. Bičkus

P Nr. 7, duobė Nr. 1, HAbs 67,33



P Nr. 7



Fotonuotraukų sąrašas:

1. Teritorija iš R. Atidengiami plotai Nr. 2, 3. *Failas 4171*
2. Teritorija iš ŠR. Atidengti plotai Nr. 3, 4, 7. *Failas 4238*
3. Plotas Nr. 1. *Failas 4165*
4. Plotas Nr. 2. *Failas 4211*
5. Plotas Nr. 3. *Failas 4174*
6. Plotas Nr. 3, kv 1–3. *Failas 4193*
7. Plotas Nr. 3, kv 9–10/A, perkasimas. *Failas 4198*
8. Plotas Nr. 3, kv 10,5–13/B, perkasimas. *Failas 4199*
9. Plotas Nr. 3, 17–20/B, perkasimas. *Failas 4203*
10. Plotas Nr. 4. *Failas 4216*
11. Plotas Nr. 4, ŠR sienelė, perkasimas, kv 3–4. *Failas 4220*
12. Plotas Nr. 4, 3–4/A. *Failas 4222*
13. Plotas Nr. 4, perkasimas, kv 9–10/A. *Failas 4223*
14. Plotas Nr. 5. *Failas 4214*
15. Plotas Nr. 6. *Failas 4226*
16. Plotas Nr. 7. *Failas 4227*
17. Plotas Nr. 7. *Failas 4236*
18. Plotas Nr. 7, kv 2–3/B–C, laužavietė. *Failas 4233*
19. Plotas Nr. 7, kv 2–3/B–C, laužavietė. *Failas 4237*
20. Plotas Nr. 8. *Failas 4274*
21. Griovys Nr. 1. *Failas 4258*
22. Griovys Nr. 2. *Failas 4260*
23. Griovys Nr. 3. *Failas 4261*
24. Griovys Nr. 4. *Failas 4263*
25. Griovys Nr. 5. *Failas 4266*
26. Kapinių V kampas, ploto Nr. 5 ir griovio Nr. 2 vieta. *Failas 4240*
27. Kapinių P dalis, ploto Nr. 4, šiukšlyno vieta. *Failas 4242*
28. Kapinių PV dalis. *Failas 4245*
29. Kapinių PR dalis. *Failas 4247*
30. Kapinių P dalis, plotų Nr. 3, 4, šiukšlyno vieta. *Failas 4255*
31. Kapinių P dalis, plotų Nr. 3, 4, šiukšlyno vieta. *Failas 4269*
32. Kapinių R dalis, plotų Nr. 2, 3. *Failas 4270*
33. Kapinių V dalis, plotų Nr. 6, 7 vieta. *Failas 4271*
34. Žalvarinis žiedas, dirbinio fragmentas, apkalas. R. s. Nr. 4, 7, 11
35. Žalvarinė plokštelė. R. s. Nr. 10



Foto 1. Teritorija iš R.
Atidengiami plotai Nr. 2, 3



Foto 2. Teritorija iš ŠR.
Atidengti plotai Nr. 3, 4, 7



Foto 3. Plotas Nr. 1



Foto 4. Plotas Nr. 2



Foto 5. Plotas Nr. 3



Foto 6. Plotas Nr. 3,
kv 1-3



Foto 7. Plotas Nr. 3,
kv 9-10/A, perkasimas



Foto 8. Plotas Nr. 3,
kv 10,5-13/B, perkasimas



Foto 9. Plotas Nr. 3,
17-20/B, perkasimas



Foto 10. Plotas Nr. 4

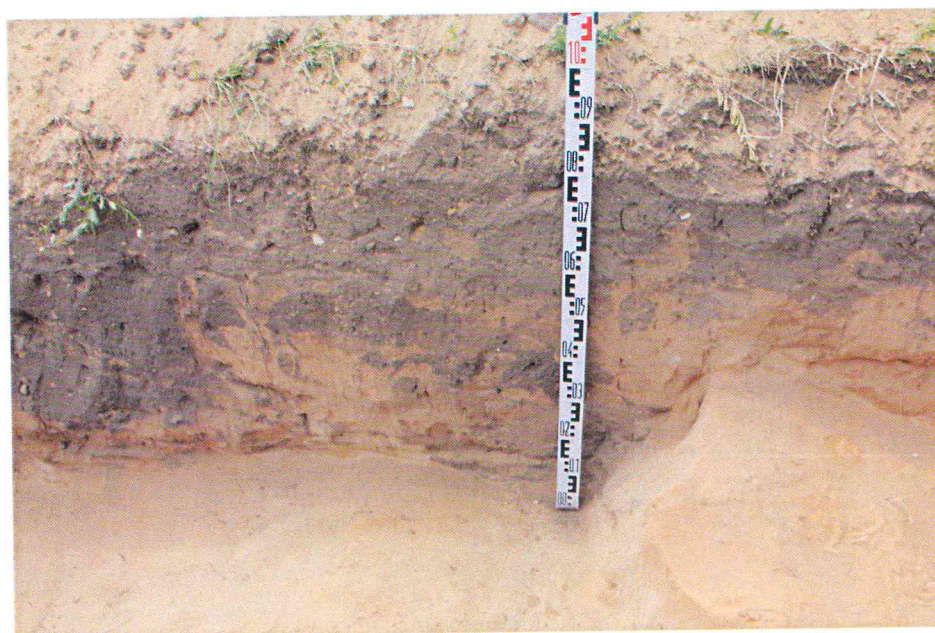


Foto 11. Plotas Nr. 4,
ŠR sienelē, perkāsimas,
kv 3-4



Foto 12. Plotas Nr. 4,
3-4/A



Foto 13. Plotas Nr. 4,
perkasimas, kv 9-10/A



Foto 14. Plotas Nr. 5



Foto 15. Plotas Nr. 6



Foto 16. Plotas Nr. 7



Foto 17. Plotas Nr. 7

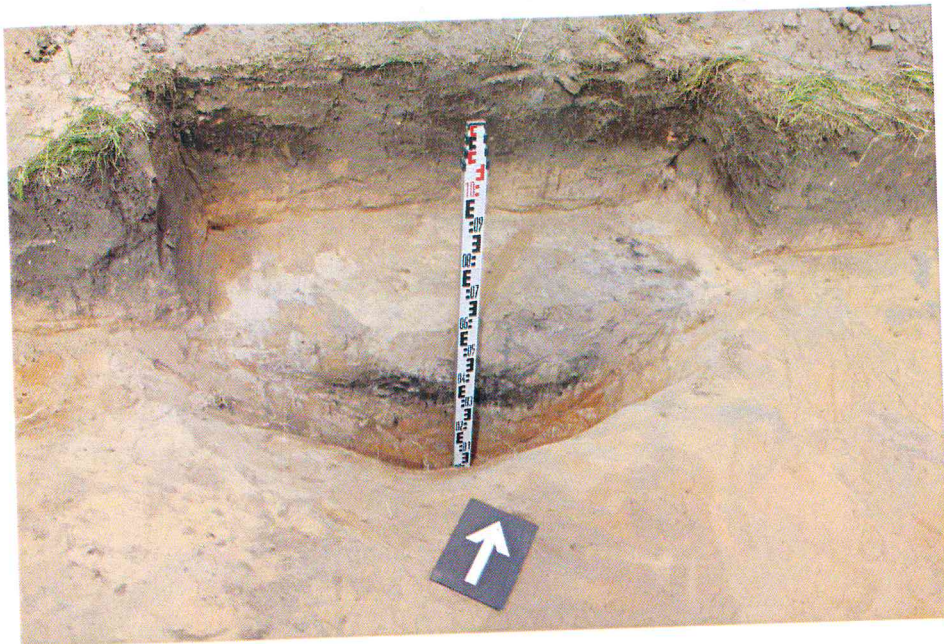


Foto 18. Plotas Nr. 7,
kv 2-3/B-C, laužavietē



Foto 19. Plotas Nr. 7,
kv 2-3/B-C, laužavietē



Foto 20. Plotas Nr. 8



Foto 21. Tranšėja Nr. 1
iš ŠV



Foto 22. Tranšėja Nr. 2
iš ŠV



Foto 23. Tranšėja Nr. 3
iš ŠV



Foto 24. Tranšėja Nr. 4
iš PR



Foto 25. Tranšėja Nr. 5
iš PR



Foto 26. Teritorijos V kampas,
ploto Nr. 5 ir
tranšėjos Nr. 2 vieta



Foto 27. Teritorijos P dalis,
ploto Nr. 4, šiukšlyno vieta



Foto 28. Teritorijos PV dalis



Foto 29. Teritorijos PR dalis



Foto 30. Teritorijos P dalis,
plotų Nr. 3, 4,
šiukšlyno vieta



Foto 31. Teritorijos P dalis,
plotų Nr. 3, 4,
šiukšlyno vieta



Foto 32. Teritorijos R dalis,
plotų Nr. 2, 3



Foto 33. Teritorijos V dalis, plotų Nr. 6, 7 vieta



Foto 34. Žalvarinis žiedas, dirbinio fragmentas, apkalas. R. s. Nr. 4, 7, 11



Foto 35. Žalvarinė plokštelė. R. s. Nr. 10

Ernestas Vasiliauskas, Šiaulių universiteto Istorijos katedros lektorius
P. Višinskio g. 38, LT-76352 Šiauliai; tel. 8 426 53727, 8 682 10141. El. paštas ernestas@inbox.lv

Kultūros paveldo departamentui
Prie Kultūros ministerijos

PARAIŠKA IŠDUOTI LEIDIMĄ ATLIKTI ARCHEOLOGINIUS TYRIMUS

2011 m. birželio 20 d.

Prašau išduoti leidimą atlikti archeologinius žvalgomuosius tyrimus Žagarės I (Raktuvės) piliakalnio papėdės gyvenvietėje (A596K2P/23859).

Archeologinius tyrimus numatoma atlikti _____ iki 2011-11-30

Archeologinių tyrimų vietos valdytojas Joniškio r. savivaldybė

Archeologinių tyrimų užsakovas Joniškio r. savivaldybė, AB „Joniškio hidrostatyba“

PRIDEDAMA:

1. Archeologinių tyrimų projektas su priedais, 3 lapai
2. Kiti priedai

Ernestas Vasiliauskas



Ernestas Vasiliauskas
Istorijos katedra
Šiaulių universitetas

LR Kultūros paveldo
departamentui

Mokslinei archeologijos
komisijai

PROGRAMA
ARCHEOLOGINIAMS ŽVALGOMIESIEMS TYRINĖJIMAMS
ŽAGARĖS I (RAKTUVĖS) PILIAKALNIO PAPĖDĖS GYVENVIETĖJE
(A596K2P/23859) (JONIŠKIO R.)

Šiauliai,
2011 m. birželio 20 d.

Joniškio r. savivaldybės užsakymu (rangovas „Joniškio hidrostatyba“) 2011–2012 m. 1,8 ha plote P–PV kryptimi ketina pratęsti Raktuvės kapinių teritoriją. Šis plotas patenka į saugomą gyvenvietės teritoriją (A596K2P/23859). Prieš kapinių įrengimą šioje vietoje projekte numatyta ištirti 250–270 m² plotą.

Archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai ir žvalgymai šioje papėdės gyvenvietės teritorijoje arba jos aplinkoje buvo atlikti 1996–1997, 2006 m. Jų metu archeologiškai vertingi kultūriniai sluoksniai neaptikti.

Ekspedicijos metu ketinama ištirti projekte numatytą 250–270 m² plotą kasant 5x2, 2x10, 2x20, 2x30 m dydžio perkasomis, vėliau, rudenį, kasamų drenažo griovių vietose – atlikti žvalgymus.

Atlikus tyrimus išvada apie tyrimų rezultatus bus pateikta KPD priimti sprendimui dėl šios saugomos gyvenvietės teritorijos likimo.

Tyrinėjimuose dalyvaus Šiaulių universiteto istorijos specialybės IV kurso studentai.
Darbų atlikimo laikas – liepos 4 d. – spalio 31 d.

Prašau išduoti leidimą archeologiniams žvalgomiesiems tyrinėjimams Žagarės I (Raktuvės) piliakalnio papėdės gyvenvietėje (A596K2P/23859).

PRIDEDAMA:

Numatomos tirti vietos situacijos planas.

Archeologas,
ŠU Istorijos katedros lekt.



dr. Ernestas Vasiliauskas

Leidimas galioja iki 2011-11-30

LEIDIMAS

vykdyti archeologinius tyrimus

2011-06-22 Nr. 141
Vilnius

Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 18 str. šis leidimas išduotas **E. Vasiliauskui**

vykdyti Žagarės piliakalnio II su gyvenvieta (6614), Joniškio r.,

archeologinius tyrinėjimus,

taip pat naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrimų projektas: Programa archeologiniams tyrinėjimams Žagarės II (Raktuvės) piliakalnio papėdės gyvenvietėje (A596K2P/23859) (Joniškio r.), 2011-06-20, Nr. 141.

Kontrolės skyriaus vedėjas



R. Kraujalis

JONIŠKIO ISTORIJS IR KULTŪROS MUZIEJUS

Žemaičių g. 14, LT-84143 Joniškis Tel. (8 426) 52 492 Faks. (8 426) 53 475



PRIĖMIMO-PERDAVIMO AKTAS

2012-01-04 Nr. 3

Joniškis

Mes, muziejaus darbuotojas (-a) Su IK Lehtonen vyr. rinkinių saugotoja Vilma Stulgienė ir I. Vančiūnka

surašėme šį aktą (du egzempliorius), kuriuo pažymime, kad pirmasis asmuo priima, o antrasis perduoda muziejui **nuolat** saugoti šiuos daiktus

Eil. Nr.	Eksponato pavadinimas, trumpas aprašymas, kilmė	Kaina	Būklė	Apskaitos nr.		Pastabos
				GEK nr.	Šifras, inv. nr.	
	Eksponatai rasti archeologinių tyrinėjimų metu Žagarės I (Raktuvės) piliakalnio papėdės gyvenvietės aplinkoje, numatomų praplėsti kapinių vietoje 2011 metais (vadovas (Ernestas Vasiliauskas)					
1	MONETA, varinė, LDK, Jonas Kazimieras Vaza, 16?? m., šilingas. Nežymiai pasidengusi apnašomis. Ø – 1,65 cm, storis – 1 mm. Rasta: P Nr. 3(7), kv 6.					
2	MONETA, balto metalo, TSRS, 1945 m., 15 kapeikų. Nežymiai pasidengusi apnašomis. Ø – 2 cm, storis – 1,5 mm. Rasta: P Nr. 2(6).					
3	MONETA, varinė, Latvijos Respublika, 1924 m., 1 santimas. Nežymiai pasidengusi apnašomis. Ø – 1,7 cm, storis – 1,5 mm. Rasta: P Nr. 4(8), kv 3.					
4	ŽIEDO, žalvarinio, paplatinta priekine dalimi, užkeistais galais. Priekinė dalis dekoruotas 2 pylimėliais, vidurinė dalis tuščia, pakraščiai dekoruoti statmenų trikampių eile. Ø – 2,25 cm, priekinės dalies plotis – 1,8 cm, storis – 3 mm, lankelio Ø – 1x2 mm. XIII a. Rasta: P Nr. 4(8), kv 6-A, 40 cm gilyje (H _{abs} – 76,01 m).					
5	KRYŽELIS, vario lydinio, su kilpele. Vienoje pusėje pavaizduotas Nukryžiuotas Jėzus Kristus, kitoje – Marija su kūdikiu, šonuose užrašas „MATER DEI“, apačioje – „ORA/PRO/KOD“. L – 3,75 cm, plotis – 2,25 cm, storis – 1 mm, kilpelės Ø – 4,5 mm. Rasta: P Nr. 8(8), kv 7–8.					
6	MONETA, varinė, TSRS, 1981 m., 1 kapeika. Nežymiai pasidengusi apnašomis. Ø – 1,5 cm, storis – 1 mm. Rasta: griovyje Nr. 1, 56°21.375' / E 23°14.308'.					
7	DIRBINIO, žalvarinio, deformuoto, fragmentas. Jį sudarė 2 sukniedytos dekoruotos					

	plokštelės, galai nulaužti. Vienas galas – suapvalintas. Plotis – 9 mm, storis – 0,5 mm. Pakraščiuose dekoruotas eile taškučių, per vidurį – 2,5 mm skersmens iškiliais burbuliukais. Rasta: griovyje Nr. 5, greta ploto Nr. 8(12).					
8	DIRBINIO, žalvarinio, žvangučio apatinės dalies (?), fragmentas. Apačia smailėjanti, eina 1,1 cm ilgio griovelis. Dydžiai – 1,7x1,2 cm, storis – 2 mm. Rasta: griovyje Nr. 3.					
9	ŠRATAS, švininis, apvalus. Ø – 8,5 mm, svoris – 3,57 g. Rasta: centrinėje dalyje, į PR nuo griovių Nr. 4, 5, N 56°21.313' / E 23°14.283'.					
10	PLOKŠTELĖ, žalvarinė, kniedyta, deformuota, vienas kraštas užlenktas, tiksliau nenustatyto dirbinio. Dydžiai – 6x4,1 cm, storis – 1 mm, kniedžių Ø – 1,5, 1,2x0,8 cm. Rasta: Š dalyje, į ŠR nuo ploto Nr. 1(5), N 56°21.368' / E 23°14.292'.					
11	APKALO (?), balto metalo, keturkampio formos, dekoruoto, dalis. Viršutinė dalis nutrupėjusi. Patei pakraščius eina grioveliai, yra po trikampėlių, centre – iškilus burbuliukas. Dydžiai – 1,85x1,9 cm, storis – 1,5 mm. Rasta: Š dalyje, į ŠR nuo ploto Nr. 1, N 56°21.363' / E 23°14.300'.					

Iš viso priimta 11 (vienuolika) eksponatas (-ai, -ų)

Priėmė
(Pareigų pavadinimas)


(Parašas)

Antikinių saugotoja
A. Stulgienė
(Vardas, pavardė)

Perdavė
(Pareigų pavadinimas)


(Parašas)


(Vardas, pavardė)